

SAMBAND

No. 69. Januar 1914.

“Samband” udkommer hver maaned, er tilegnet bygdelaegbevaegelsen og vil soege at fremme bygdelaegenes formaal og virke for deres fremgang og trivsel. En flerhed af dem har enten tilsagt det sin stotte eller anbefaler det til sine medlemmer. Abonnementspris, \$1.00 aaret; enkelte hefter 10 cents hvert.

Udgives af SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:

A. A. Veblen.

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

DR. BIORNSTAD'S KLINIK OG SANATORIUM

SPECIALITET:

Kroniske, langvarige sygdomme, hvor medicin, kniv og den gammeldagse behandling har vist sig frugtesløs og forgjæves. Reumatisme og sciatica, nervesygdomme, mave- og lever-sygdomme, lungesygdom og asthma, kvindesygdomme, hud- og nyresygdomme er de sygdomme hvor DR. BIORNSTAD'S metoder har vist sig helbredende.

Hvis De er syg og nedbrudt, og de er blit skuffet ved anden behandling, saa betænk dem ikke, men kom til

Dr. Biornstad's Klinik og Sanatorium.

Hver eneste behandlingsmethode, som den moderne lægevidenskab kjender, kan De faa paa denne mærkelige Minneapolis institution. Ingen "Hot Spring" eller noget sanatorium har noget i retning af helbredelsesmetoder, som ikke findes her. De vil faa et hyggeligt, kose- ligt hjem og akkurat den kost og pleie, som passer for Deres sygdom. Intetsteds vil De finde en institution hvor De har bedre udsigter til at gjenvinde helsen. Kom straks eller skriv idag til Dr. G. Biornstad, M. D., fortæl om sygdommen og forlang fri, rigt illustreret bog: "Ny Videnskab for Helbredelse af Sygdom" samt Vidnesbyrd fra fremragende Nordmænd og Amerikanere."

2244 NICOLLET AVE., MINNEAPOLIS

Direkte sporvogne til os fra alle jernbanestationer.

Samband

is a monthly magazine devoted to old country folk-lore, tradition, and history, and historical and biographical sketches from the Norwegian settlements in America. It is especially dedicated to the bygdelag movement among Americans of Norwegian origin or descent, and seeks to further the growth of the bygdelag societies and the attainment of their aims and objects.

Subscription price, \$1.00 a year.

Single copies, 10 cents.

Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the Samband Publishing Association

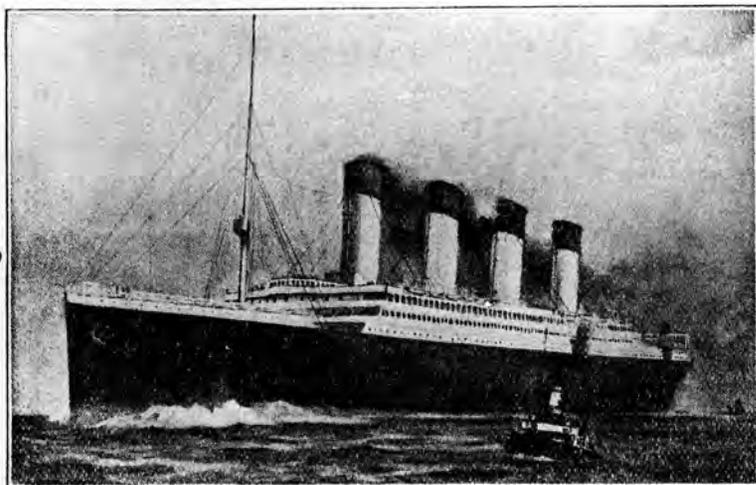
Manager and editor:

A. A. Veblen.

Indhold af No. 39, Januar, 1914.

	Side.
Mod Jul. K. K. Rudie	121
Skandinaviske navne i Amerika. B. L. Wick	124
Senator Dolliver og nordmændene i Iowa. B. L. Wick	126
Amerikareise i 1866. Mrs. Siri Lee	130
Pastor Adolph Bredesen	134
William Ellingboe	135
Gullik Anderson Lee	135
Sven Gundersen Thoen. S. G. Mogan	136
"Filosofi."	150
Optegnelser. S. G. Bertilrud	152
Et par af Gullik Ristes drømme	163
Spredte tanker. C. C. L.	164
Nogle typiske brev	165
Om udsigterne for 17de Maifesten 1914.	167
Liste over nordmænd blandt Wisconsin tropper i borgerkrigen. A. L. Lien	169

Vi tillader os at kalde vore læses opmærksomhed hen paa avertissementerne. De er fra paalidelige firmaer alle sammen og at stole paa. Nævn "Samband" naar du svarer paa dem.

The White Star Line

indbefatter

Verdens største, fineste og mest moderne indredede Dampskib

OLYMPIC

45,000 Tons—882 Fod lang.

ADRIATIC, BALTIC, CEDRIC, CELTIC,
fra 21,000 til 25,000 Tons.

Afseiler:

ARABIC.....Tirsdag 13de Januar
BALTIC.....Torsdag 15de Januar
OCEANIC.....Onsdag 21de Januar
CEDRIC.....Torsdag 29de Januar
OLYMPIC.....Onsdag 4de Februar
CYMRIC.....Torsdag 5te Februar
CANADA.....Lørdag 7de Februar
BALTIC.....Torsdag 12te Februar
OCEANIC.....Onsdag 18de Februar
CEDRIC.....Torsdag 26de Februar

Afseiler:

ARABIC.....Lørdag 28de Februar
OLYMPIC.....Onsdag 4de Mars
BALTIC.....Torsdag 12te Mars
OCEANIC.....Onsdag 18de Mars
CEDRIC.....Torsdag 26de Mars
OLYMPIC.....Lørdag 28de Mars
ADRIATIC.....Torsdag 2den April
BALTIC.....Torsdag 9de April
OCEANIC.....Lørdag 11te April
LAURENTIC.....Lørdag 11te April

Uovertrufne Bekvemmeligheder paa 3die Plads.

God og tilstrækkelig Mad serveres paa Borde dækkede med hvide Bordduge. Smaa, fine Rum for 2 eller 4 Personer, som kan reserveres og erholdes, hvis Rumets Nummer paaføres Billetten.

Hvide Stjerne-Liniens billigste Biletpriser til og fra Skandinavien, samt andre nyttige Oplysninger om Reisen erholdes gratis, hvis man henvender sig til

O. E. BRECKE.

NORTHW. PASSENGER AGENT

119 & 121 SO. 3RD ST., - MINNEAPOLIS, MINN.

Samband.

No. 69

Januar

1914

Med jul!

I.

Der er travelt hos folk;
hvad er, som er fat?
Der er ikke ro
ved dag eller nat? —
Der ffures og bages,
der steges og lages
til alle flags retter! —
De kan ei forglemme
julen derhjemme,
det ffulde jeg tro!
Alt, baade inde og ude
i orden de ffætter!

Til byen de ffører,
og helst er det langt;
husmoder trænger
at fføbe ja mangt.
Lidt ekstra til julen,
det maa man jo have;
om ikke man faar
fan man give en gave! —

Men husmoder er jo
jom oftest forsynt,

ligevel maa hun
da ha sig lidt „pynt.“ —

Det er morsomt at se,
hvor meget de haver; —
der er det jo noget,
som bruges til gaver
og „stads“ paa et „træ!“
Og er de saa brave,
de dertil har raad,
saa kjøper de „barna“ en gave;
thi ellers blir det graad! —

Og manden han sylder
med brændvin sin krukke,
har det saa travelt
og ser paa sin flokke,
som snarlig er fem,
lægger jager tilrette
og rejser saa hjem!

Naar lamperne tændes
i festlige hjem,
og gaverne ventes,
og de kommer frem
fra lønlige skjul —
Og „træet“ skal de pryde
og maden skal de nyde,
— da er der jul!

II.

Saa travelt en tid. — Vi alle ved,
der mangt igjen maa gøres;

thi julen kommer med sin fred,
det „glade budskab“ atter bæres
saa vidt over verdens lande!

Og om der pyntes som aller bedst
hos fattige og rige;
bered dig mer for den store fest,
som aldrig i verden har lige,
det maa vi vel alle jande.

Bered for gjæsten, som kom herved,
et rum, hvor han kan være! —
Han søger endnu et simpelt sted,
om blot vi ham lydige ere! —
O, modtag saa julens gave!

Kom hellige jul
og din signing udbred!
Syld hjerterne mange
med glæde og fred!

Kom hellige jul
til de fattige hjem!
Din fred og din glæde,
den byder du frem!

Kom hellige jul
med gave, som før,
driv synden og verden
saa villigt paa dør!

Kom hellige jul!
maa hver sjæl blive glad
i ham, som da fødtes
i Betlehems stad!

K. K. Rudie.

Skandinaviske navne i Amerika.

B. L. Wick.

Paa Dead Letter kontoret i Washington trykkes fra tid til anden en liste til brug i posthusene udover landet, indeholdende navn paa gader og steder, som forekommer i de forskjellige landsdele. Ved at læse i dette register finder man en hel del skandinaviske navn af parker, gader, alleys osv.

Somme navn forekommer ofte paa saa mange spredte steder at det er høist nødvendigt at skrive fulde adresser med gade- eller husnummer, county og stat. Brev er ofte kommet til nogen i Norway, Iowa efter at det har gjort turen til Norway, Maine; Norway, Mich. osv. som postaabner Lars Norland i Norway, Iowa kan fortælle om.

Det kan godt hændes at brev kommer fra Norge og gaar til Norway street i en vis by mens det skulde ha gaat til et postoffice ved det navn i en vis stat, men statens navn er udeladt. Da er postbetjentene i vidbrede med henblik til bestemmelsesstedet, og brevet kan gaa paa lang vandring før adressaten findes.

I nævnte register finder man f. eks. Norway street, Boston; i Iron Mountain, Mich; i Salem, Oregon; og i York, Penn. Norway Alley findes i Pottsville, Pa., Norway Avenue i Hagerstown, Md.; Keene, Vermont; Trenton, N. J.; og i Cincinnati, Ohio. Norway Park er at finde i Hyde Park, Mass., og Norway Road i Boston. Norwegian Road forekommer i Alpena, Mich. og i Pottsville, Pa. Som bynavne forekommer Norway i Iowa, Maine, Nebr., Mich., S. Carolina, S. Dak., Minn., New York, Kansas, Illinois, Florida, og i Ontario, Canada. Postkontorer foresindes hyppig med navne som Norden, Norman, Norseland, Nora Springs, North Cape, Norway House, Norway Lake, o. l. Desuden er der

snart iagt en nendelighed af norske navn paa brev, gader og andre steder, som tyder paa at udvandrede nordmænd har havt hjemlandet i tanker tiltrods for at de er blit amerikanske borgere.

Danske indvandrede har faaet i lige grad husket sit fædreland hvor de har sat sig ned paa fremmed grund, og har i næsten alle stater sat merker efter sit land og slegt i navn paa byer, gader parker her og der. Saaledes findes i bøgerne i Dead Letter kontoret følgende bynavne: Denmark i Kentucky, Nebr., Miss., Ark., Ill., Iowa, Maine, Mich., Minn., New York, Tenn., S. Dak., S. Carolina, Wis. og Ohio. Denmark gader, parker og andre velklingende danske navn findes overalt i de større og mindre byer fra Portland, Maine til Portland, Oregon.

Svenske navn er meget i brug. Saaledes ser man Sweden, Sweeden, New Sweden, Swedeland, Swedesburgh og lignende benævnelser paa stationer, parker, elve, vand osv.

Svorledes opstod disse navn? spør man gjerne. Har disse landes folk sat sig ned i nærheden af disse forskjellige steder? Kanse en eller anden granfær i historiske kilder vil med tiden finde meget i denne forbindelse som kan fortælle om de første skandinaver som slog sig ned her og om hvem endnu intet er kommet for lyset.

Nær Rochester, N. Y. kalder man et veistykke for Norwegian Road, netop hvor de første nordmænd satte sig ned under ledelse af den tapre pioner Lars Larsen i Zailene, som var lederen for sluppefolkene. De norske er nu rejst til andre steder langt i vesten, men navnet hænger endnu ved veien. Nær det nuværende Norway i Iowa begyndte Osmund Tuttle og flere nordmænd i femtiaarene et nybygge, og da jernbanen senere kom derigjennem gav Tuttle selv aeres land til kompaniet paa betingelse af at stationen skulde bli kaldt Norway. Der opstod

en strid mellem hankier og nordmænd over navnet som varede i fulde tyve aar. Men hankierne maatte gi sig og baade byen og postkontoret fik beholde det norske navn. Men det er vel ikke i regelen gaat saa, at der er opstaaet lang strid om stedsnavn paa en lille landsby i en farmer stat som Iowa.

Hvorvidt nordmænd har bojet sig i Keene, N. H., i Pottsville, Pa. eller i Syd Carolina er uvist, men norske navn bærer dog gader den dag idag i disse steder.

Nils C. Boye var den første skandinaver som kom til Iowa, aar 1837. Han bosatte sig først nær Muscatine, senere i Linn County. Om han var den som gav navn til en gade i Burlington kan dog ikke siges. Danske gadenavn er opførte i Dead Letter registeret fra Kentucky, North Carolina og Massachusetts. Kanste vil man ved nærmere undersøgelse finde at dansker ogsaa paa disse udkanter af det saakaldte skandinaviske belte var nybyggere længe før, Illinois, Iowa, Wisconsin, Minnesota og Dakota blev alfarvei for emigranter fra de skandinaviske riger. Den skandinaviske oprindelse af saa mange stedsnavn viser at disse folk hænger med kjærlighed ved fædrelandet og dets minder og navnene har de holdt som arv og vil forhaabentlig i lange tider vedbli at holde denne kjærlighed i live.

Senator Dolliver og nordmændene i Iowa.

B. L. Wick.

Jeg agter ikke netop at skrive et levnet af Senator J. P. Dolliver, som i mange aar var en af de mest kjendte politikere i vesten, men blot at fortælle nogle træk om mandens merkkelige liv, som han vankede blandt nordmænd i Iowa.

Han var født i West Virginia og kom som ung mand til Fort Dodge, hvor han begyndte med jagtørerforretning. Selv

uden venner og midler, prøvede han at komme sig frem ved at jøre jager for de mindre bemidlede og kom derfor mer og mindre i jammen med skandinaver. Han var en god taler og blev hurtig kjendt i Webster og omliggende countier. Han kom ogsaa snart ind paa politiken og kom saa smaat i god forstaaelse med nordmændene.

I kongressen repræsenterede han i flere aar det 10de Iowa distrikt. Her hvor der bodde saamange skandinaver forstod han at holde roret med en sjelden sikkerhed. Han interesserede sig for alt muligt lige fra postoffice anliggender til soldaterpensioner.

Senere blev han som U. S. Senator mer kjendt over hele staten. Med Senator Knute Nelson blev han vel kjendt og disse kom til at staa hinanden meget nær.

Som fortæller af alle slags smaa historier var Dolliver flink, og noget af det norske sprog lærte han ogsaa. Han kunde komme til Iowa med hilsninger fra „Knuten,“ som han kaldte Senator Nelson, og naar han saa kom tilbage til Washington kunde han bringe hilsener fra han Ola, hu Mari og fra han Pederson, som ønsket at han vesle Knut maatte saa job i konsulatkontoret i selve Bergen; for det var der hun Mari, kona hans, hadde tjent da hun var ung jente.

Naar dybfindige diskussioner foregik om toldloven og andre emner kunde Dolliver underholde de store herrer med historie efter anden saa diskussionen maatte vente.

Under statskonventioner i Iowa var Dollivers bekvemmelighed altid fyldt af nordmænd, som vilde saa ham i tale, og villig var han altid til at høre paa dem. Snart var det en enke, som ønskede at han vilde ta sig af en pensionsag, snart en som vilde gjerne bli postmester i sin lille by. Dolliver hørte paa alle, embedsøgere og andre, og udrettede hvad han kunde, og jendte alle paa dør med et venligt ord eller en fyrig fliske

af et og andet. Han var ikke jer stor for nogen og ingen var saa usjel og ringe at Senatoren ikke kunde tale ved ham. Dolliver var personlig kjendt med norske og svenske over hele Iowa og vidste deres navn og stand og kunde sætte sig til at samtale om kone og børn, om „croppen," om myrtapning, og kunde senere bruge i sine taler netop disse farmeres svar i samtalen.

Om Mike Eidnes fortæller man mange historier. Mike var en Strik, blev det jagt, og hans daabsnavn var vel Mikkel eller noget lignende, men da han kom hid blev han omdøbt af irklænderne, og kom ind i politiken, og navnet Mike bærer han nu den dag idag. Han var city marshall i en liden by i Palo Alto county, hvor Dolliver havde en farm. Et aar kom Dolliver og fru en tidlig paa vaaren for at besøge farmen. Veiene var sølet og daarlige og det syntes umuligt at komme ud fra byen, da ingen vilde kjøre. Saa fik Mike sig hejter og skulde skyde de ukjendte folk. De kom til stedet, men da fru en skulde stige af fandtes der intet tørt sted og i sine tynde sko vilde hun bli gennemblødt. Mike var en betænksom mand, som da han var butiksvend i Bergen, havde set fine damer før, og var ikke ret bange nu skjønt det var en kongresmands frue. Opgaven var at saa damen paa tør grund. Han gik i en tyk skindoverfrakke, og da det var udpaa vaaren tænkte han at den frakke vilde han ikke bruge længere. Hvad om han tog frakken og lagde den i diget og lod madamen gaa derpaa! Som tænkt, saa gjort, og snart stod fru en på tør grund, men frakken var traadt dybt i sølen. Mike havde vel ikke hørt hvorledes Sir Walter Raleigh gjorde lignende tjeneste for Dronning Elizabeth og fik baade post og guld paa kjøbet for sin snartænkthed.

Dolliver lo godt af denne affære naar han fortalte om nordmanden der i Iowa, som tog skindtroen til jortaug. Om kort tid fik Mike besked fra hovedstaden at der var en ledig

post — og han indehar den den dag idag. Altjaa var det ikke længe før Mike kunde rejse hjem til Iowa før valgkampene og „se efter Dollivers gjerder" som han kaldte det, og saa dra tilbage med den besked at i Iowas politil var alt D. K.

Mike havde jeg glemt og husket ikke hvad slags job han fik i hovedstaden. Men da jeg traf til at være der i et erinde ønskede jeg at saa høre paa behandlingen af Lorimer sagen, som paa den tid var dagens brændende spørgsmål. Men det var vanskeligt at saa komme ind, og medens jeg stod og spekulerede paa at finde en Senator eller nogen anden som kunde skaffe mig adgang, kom Mike i fuld mundering, med en stjerner paa brystet. Da jeg fortalte ham min forlegenhed blev det ikke længe før jeg fik sæde nær Senator Kenyon. Mike, fik jeg høre, var marshall for forhøret og har paa hemmeligheder om alt muligt. Dolliver havde forfremmet ham fra tid til anden, og nu er Eidnes en af hovedstadens bedste kjendte nordmænd, blandt senatets tjenere.

En gang skulde Dolliver holde en festtale og tog Mike med sig til hjælp om noget skulde gaa galt med maskinen, thi Mike var jmed, tømmermand og alt andet. Det var i Virginia og blandt bare storfolk, og man vilde ikke slippe ham ind, der saa ud til at være blot en almindelig mand. Han tænkte, han vilde sidde hvor Dolliver sad, og foreviste saa skiltet fra senatet, og det gav ham adgang til selve talerrækken. Da kunde Dolliver sige til Mike: „Du ser ud som en senator, du, og jeg snakker som en. Me er et godt team eg og du, Mike."

Dolliver kunde til sine tider bruge ord og vendinger, som han hørte hos Mike. Han fortalte en historie om en norske, som hørte om at „han Ola" var blevet prest i Amerika, han som var kommet af et daarligt folkslag i hjembygden. Dette kunde norske ikke forståa hvorledes det gik til. Men jagde norske „de maa vær de han har saat dette go'a for jeg i daa-

ben." Og saa sagde Dolliver at folk med saadan en tro kunde med tiden bli de styrende i Amerika.

I politiken kunde Dolliver lede partiet uden at nogen forstod hvad udfaldet vilde bli. Han kunde forudse hvorledes det vilde vende sig og var færdig til at følge strømmen. Saaledes var han blandt dem som foreslog Leslie M. Shaw til guvernørkandidat ved Cedar Rapids konventionen. Kanke var han gennem sine venner nordmændene og andre blit sat ind i folkets mening før mødet. Shaw og Dolliver kom til at staa hinanden nær, og da anledning gaves blev denne kaaret til Senator af den han selv hadde hjulpet frem til sit embede. Ved anledning, naar han ikke godt forudjaa hvad partiet burde gjøre, kunde han, som gamle pastor Rosmusen, ta „dumpulver," og da var han ikke meddelsom. Han kunde den kunst at negte f. eks. andragender om udnævnelse til embeder paa saadan en maade, at den som blev negtet sin begjæring forblev Senatorens varme ven for hele tiden efterpaa.

Det maa siges at Dolliver gjorde meget for nordmændene i Iowa og disse vil ikke snart eller let glemme ham.

Amerikareise i 1866.

Mrs. Siri Lee.

Den tid jeg var jmaajente og kunde træffe til at høre mor og vore naboer tale om Amerika og om at reise did for at bo der, da gjorde det saa ondt at jeg løb hen og gjemte mig. Nei aldrig! Men siden har jeg mangen gang takket forjønnet for at baade jeg og mit folk kom til at bo her. I et lidet, simpelt hjem i Nordre Murdal, nær Toen, bodde min far Andreas Brendigen med min mor Beret i Brendigen datter til Sven i Lien, samt mine brødre og jeg selv. Alle arbeidet vi haardt og fik lidet for vort stræv. Saa maatte vi dra til Amerika,

overflodens land, for vort ophold. Hvad der drog os fra vort elskede fædreland var det samme som drog saa mange — brødet.

Saa drog vi ud. Det var i 1866. Hele vinteren hjalp jeg mor med forberedelserne. I kvældmørket sad jeg og min bror ofte og byggede luftflotte og udtænkte hvad vi vilde gjøre naar vi kom til Amerika. Mange af dem har tumlet sammen, andre af mine kjæreste drømme er blit opfyldt.

Vi forlod vort ringe hjem den 5te April 1866, og førte affted paa en flæde. Det var Mandag. Onsdagen kom vi til Fillefjeld og overnattede der. Men næste dag maatte vi ta vogn, da der var mindre sne ned i dalen. Søndag var vi kommen til Lærdalsøren, hvor emigranterne maatte vente paa baad til Bergen. Vi traf her mange venner, som ogsaa skulde til Amerika, og vi laa der elleve døgn. Saa en dagsreise til Bergen, hvor vi atter maatte vente før vi slap videre. Efter en uges venten blev skibet reiseferdig. Jeg husker hvor vi bad og hvor vore hænder skulde da vi bad de kjære gjenblivende farvel.

Saa begyndte den lange seilads paa skibet „Sirius" fra Arendal, under kommando af Kaptein Knutson. Ak, jeg var sjøsyg. Den 17de Mai var vi omtrent halvveis. Det var min fødselsdag og man vilde feire med en dans. En af skibets folk skrev et digt, som gjengives nedenfor. Jeg har gjemt det som et kjært minde disse mange aar. Paa reisen blev der født en pige, som blev opkaldt efter skibet. Derjom hun er ilive har hun vist selv vokstne sønner og døtre og kanke børnebørn. Jeg haaber hendes liv har været lykkeligt og vellykket.

Min mor var sygelig af gigt og brugte krykker. Mange ja, hvorfor la en gammel kone dra ud paa reise, hun vil ikke leve til I naar land; men hun levede 20 aar efter vi kom frem. To gamle folk fra Hallingdal døde paa overreisen, saa det var ikke glæde for alle. Efter 6 uger og 3 dage paa vandet landede vi i Svebel. Der landede myndighederne emigranterne i

en tom melvogn i et fragttæn, og det var aften til Sarnia. Her tog vi baad over Michiganisjøen, og det tog to dage. Det var St. Hansdag og man dansede paa baaden. Vi landede i Milwaukee klokken et om natten og blev der til den følgende eftermiddag, da vi reiste med jernbanetog til Brecker. Her mødtes vi af folk som tog os til „Store Troen," og vi takket Gud at vi var naad reijens ende.

Far og mor blev meget lykkelige her og fik godt pas i deres sidste aar. Min bror er ogsaa død nogle aar siden. Han opdrog en stor familie, og da den tid kom at han burde taget livet lettere maatte han ta den sidste reise. Mens jeg sidder fordybet i tanker paa den sundne tid og mindes glæder og sorg som har mødt mig, slutter jeg altid med tak for at det blev min lod at bo i Amerika. Jeg haaber alle gode Valdrisjolk her føler ligeledes. Gud velsigne dem allesammen!

Geburtsdagsangen.

Geburtsdagen den fire og tyvende
du feire maa paa oceanets blaa,
hvor du og dine paa den vilde hølge
til vestens land saa hjertelig attraa.
Med far og mor og flere andre
du drager fra et fædreland,
hvor du geburtsdage saa mange
med kjær erindring mindes kan.

Det er den første og blir vel den sidste,
som du skal feire paa det vilde hav.
Og mindet om den vil vijt derjor stedje
bevares til du ser din grav.
Gid endnu mange glade dage
maa være dig bestemt paa jord,

og at lyffens arm du maatte tage
paa vandring fra det høie nord.

Ja, hadde jeg bare magt at gi,
som jeg magt at ønske har,
intet glemt da skulde bli
af alt, hvad at ønske var;
lykke, sundhed, held og hæder,
en egtemage god og skjøn,
hvis smil være alle dine glæder,
og hvis trofaste hjerte være din løn.

Sinken, som dig har bevaret,
nu i fire og tyve aar,
være med dig over havet,
og fremdeles hvor du gaar.
Thi han er jo bedste hjælper
og vil sikkert hjælpe hver,
som sin lid til hannem fæster
paa den korte vandring her.

Disse linier du modtage,
til en erindring om „Sirius,"
og om de onde og gode dage,
du har passeret ombord hos os.
Ja mangen munter og morsom time
du vistnok ofte mindes vil;
men ogsaa lidt om i første tide,
da Afrik ei med dig var rigtig smil.

Engang iblandt maa du nu mindes
Den sjømand som dette skrevet har,
og tank paa sjøfolk, hvor du færdes,

udi dine bønner til alles far;
 ja forglem mig ei naar glæden lyder
 dig til sin favn og udi sin barm,
 ja forglem mig ei naar rigdom flyder
 og lykken tager dig ved din arm.

Pastor Adolph Bredejen.

Om Pastor A. Bredejens død i Manitowoc, Wis., den 17de November er alle vore læsere underrettet gennem andre blade, som ogsaa har leveret ffikser af hans liv og virksomhed. Han var saa vel kjendt blandt nordmænd, at det ikke her er paafrævet at gjenta stort af det som er blit skrevet til hans minde. Han var født i Solør i 1850 og kom som lidet barn til Amerika. Han gennemgik Luther College, studerede saa teologi, og blev prest i 1873. Han var to aar lærer ved Colleet, og det var det sidste af disse aar at Sambands redaktør blev kjendt med ham, idet de bodde i samme hus og der udviklede sig et fortroligt venjskab, som varet hele tiden siden. Pastor Bredejen var en af vort folks største literære begavelseser og var særdeles interesseret i pionerfolkets historie. Det var derfor naturligt at han var i sympati med bygdelagsbevægelsen og kom til at ta aktiv del i Solunglagets oprettelse og virksomhed. Blandt det bedste som er skrevet om nybyggerne og deres strabadser er hans bidrag til Samband „Vore Pionerer“ og „Rafter og Rafting paa Wisconsinfloden i gamle dage.“ Af alle opmuntringer vi har faat i skrævet med Samband er det intet der har gjort os mere godt end en udtalelse af ham i et privatbrev: „Jeg betragter det som en ære at bli indbudt til at levere bidrag til Samband.“ Det var stor skade at han ikke oftere kunde skrive over sit byndlingssemne, og han beklagede selv at hans tiltagende bygelighed ikke tillod mere. Hans minde er os saare kjært.

William Ellingboe.

William Osen Ellingboe, som døde den 3die December, var født paa gaarden Ellingbøe i Bang, Valdres den 7de November 1839. I 1866 udvandrede han og satte sig i 1873 ned i nærheden af Hills, Minn., hvor han siden har boet paa samme sted som farmer, indtil han et par aars tid siden flyttede ind til byen Hills. Han overleves af hustru og syv døtre og en søn. Han var en af pionererne i omegnen af Hills og hadde taget en fremstuds plads i udviklingen af sin grænd fra et vildnis til et af de vakreste og rigeste strøg befolket af norjske folk. Mr. Ellingboe hadde i flere aar været mindre vel, men han var indtil det sidste samme kjælle, og lyse væsen som i sine bedste aar. Selt siden bygdelagsbevægelsens tidligste dage, da Valdresstevner først blev holdt, var han en af dens varmeste venner, og indtil sine sidste dage en af jagens mest aktive forkjæmpere. Der er saa der fortjener et varmere minde og større hæder blandt os end den kjære afdøde.

G. A. Lee.

Den 24de Oktober døde Gullik Andersjen Lee af Cresco, Iowa. Han blev et par uger før rammet af et slag som blev hans bane. Han var født paa gaarden Dahle (nori stogum nys gare) i østre Skidre 13de December 1848. Hans forældre var Anders Tostensen og Magnild Tostensdatter, som eiede baade Dahle og Lien (nori gare). Gullik vokste op, for det meste, paa Lien og fik navnet derfra. Mr. Lien kom til Amerika i 1876 og blev et par aar i Decorah og Cresco, men drog høsten 1878 tilbage til Norge og blev næste høst gift med Marit Olsdatter Norjving fra Bang. Baaren 1881 tog han atter kursen til Amerika, da med kone og et barn, og kom di-

rekte til Cresco, som siden har været familiens hjem. I sin biografi, som han indleverede i 1903, året efter at han meldte sig ind i Valdris Samband, fortæller han at familien da udgjorde 14 i tallet — forældre og 12 børn.

Mr. Lee var skrædder af profession og var i sit fag et stykke af en opfinder, idet han fik patentret paa et af ham selv konstrueret, meget findrigt indrettet stryge-bord. Han var især virksom i sin menighed som trustee og kassjerer og aktivt interesseret i søndagskolen. Han var en pioner i bygdelaagbevægelsen, idet han ivrig støttede Valdris Samband fra dets begyndelse, og ofte bivaandede stævnerne. — V.

Even Gundersen Thoen.

E. G. Mogan, Numedalslagets jagasfriver.

I de første aar nedskriveren var i Amerika, som var i begyndelsen af 70-aarene, traf han undertiden dem, som ikke alene havde kjendt bedstefar, men havde ogsaa været i hans tjeneste. Nu er alle disse borte og der er liden oplysning at saa om meget som var af vigtighed og som nedskriveren havde forjont at erhverve sig kundskab om, medens der var tid. Naar han nu saa langt ude i tiden skal fremdrage noget af bedstefaderens liv og virksomhed, maa det bli ud af ihukommelsen af hvad han har hørt omtale i ungdomsaarene.

Min bedstefar, Even Gundersen Thoen, fødtes i en af byggerne i nærheden af Kristiania, men moderen var fra Numedal. Fødselsaar og dato kjender nedskriveren ikke, men det var i den sidste fjerdedel af det 18de aarhundrede. Moderen var vist, som saa mange jenter har gjort nedover tiderne, rejst „udover“ forat søge tjeneste; og saa blev hun gift og imidlertid bosiddende der. Men saa døde manden og enken blev ladet tilbage med en søn, blottet for alle midler, nødvendige til livets

ophold. Intet under at hun da tænkte paa hjembygden og beslattede sig til at drage tilbage did. Da familien maa have levet i meget smaa faar, kan man tænke sig at hun ikke havde meget at afhænde, eller mange forberedelser at gjøre, førend hun kunde ta afsked fra skuepladsen for hendes egteskabelige liv og for hendes tab og sorg og med gutten ved haanden, begynde vandringen til hjembygden.

Netop hvor de slog sig ned, ved nedskriveren ikke med bestemthed, men han tror at ha hørt at det var i Flesberg. Her voksede da bedstefar op under meget trange faar; lidet var det vel en ubemidlet enke i de dage kunde udrette i retning af at tjene hvad de trængte til dagligt brød. En ting kunde hun dog skjænke sit barn, og det var en moders omhu, og en moders opofrende kjærlighed, og det tør hænde, at disse ting i rigeligt maal blev den lille Even tildel, og det tør hænde at de ikke udgjorde den mindste årsag til hans held og fremgang i hans senere liv. Det er fortalt, at det til tider blev saa trangt for dem at moderen maatte sende gutten afsted ud i bygden forat bede om hjælp.

Om hvad bedstefar ellers foretog sig under opveksten, efterat han var bleven større, eller om hans skolegang, eller hvor længe hans moder levede, har nedskriveren intet hørt. Det eneste som træder klart frem i dagen er, at da han naadede manddomsalderen, blev han soldat og laa ude ved den svenske grænse i krigsaarene 1809—1814. Bedstefar indtog stilling som underofficer i hæren. Nedskriveren har ikke hørt om noget større slag og antager, at den hærskvad, han hørte til, tjente som grænsevagt.

En tid var bedstefar og hans folk indkvarterede paa en stor herregaard, der eiedes af en rig, ung enke. Efterjom de var hos venner og ikke blandt fjender, var det strengelig forbudt soldaterne at rappe og stjæle fra folk hos hvem de var indkvar-

teret. Men dette tiltrods blev mange tyverier begaaet og soldaterne og enken klagede til deres overordnede. Retfærdighed, hæderlighed og ordfasthed var grundtrækkene i bedstefars karakter igjennem hans lange, daadrige liv, og disse egenskaber gjorde sig ogsaa gjældende her; thi han tog sig af sagen paa en maade, der gjorde at intet tyveri siden blev begaaet og for dette blev han af gaardens eierinde gjort til gjenstand for megen tak og mange gunstbevisninger. Derefter kom han til at færdes meget i huset hos den elskværdige, unge enke, og af det venstabsforhold, der derved kom istand, udviklede der sig omfider et hjæreste-forhold, som kulminerede i forlovelse. Det var vist mod frigens slutning; thi da den afdeling af hæren, han tilhørte, opløstes og han reiste hjem, tog han med sig enkens løfte om, at hun skulde møde ham paa Kongsbergmarkedet den kommende vinter, og derfra skulde hun, som hans brud, følge ham til Numedal. Men skjæbnen vilde det anderledes. Som vismanden siger: „uftadigt er det kvindelige sind,“ og „ude af syn, ude af tanker.“

Bedstefar gjorde dog alt han var istand til, for modtagelsen af sin ventende brud. Tiltrods for at han lidet eiede sig han kjøbt gaarden Urstad i Røllag, som er en af de bedste gaarde i sognet, og det siger sig selv at han begav sig til Kongsberg, da tiden for markedet oprandt. Han fandt snart, til sin store sorg ud, at hans gjæve Gunhild, den ventende brud, hverken var ankommet eller kunde ventes. Hun havde i sit sted sendt sin mest betrodde husmand med undskyldninger og beklagelser over at der ikke kunde blive noget af forbindelsen imellem dem. Der kom for dagen, at efterat bedstefar var taget hjem, havde en velagtet og velstaaende mand fra nabolaget indfundet sig. Den samme mand skulde ogsaa før hendes ægteskab været en beiler til hendes haand og hjerte. Den gang blev det ikke noget af, men nu havde hun givet efter

for hans frieri og de var allerede gifte. Hun havde paalagt jendebudet at frembære hendes dybe beklagelse over den sorg, hun havde forvoldt bedstefar, og som tegn paa hendes følelser af usvigelig venstabs og høiagtelse, sendte hun ham, som foræring, den gildeste hest, der fandtes paa hendes gaard.

Nu skulde nedskriveren like at kunne berette at bedstefar, paa gammel riddervis, stødte den tilbudte gave med foragt fra sig, vendte jendebudet ryggen og gif bort uden at værdige ham noget bud eller hilsen, at tage tilbage til sin gjæve madmor. Læseren vil vist være enig med nedskriveren i at dette vilde være meget romantisk; men forat være sandheden tro maa det siges, at han modtog hesten, og det er fortalt, at han tit sagde, at han jatte stor pris paa den. Forresten var her intet at gjøre; thi Gunhild var jo gift, og for hans vedkommende var denne saga ude. Det kan ogsaa tænkes at han i sit hjerte fandt formildende omstændigheder at være tilstede, som gjorde hendes skyld mindre. Det kan ogsaa tænkes, at han maatte erkjende at om han vidste med sig selv, at have fremstillet sine udfigter og forholdene i Numedal i fuld overensstemmelse med sandheden, sliq som han saa og opfattet den, saa kunde det være mere end sandsynligt at hun havde skabt sig forestillinger som ikke stemte med virkeligheden, og derfor kunde skuffelser og vantrivsel istedenfor glæde og lykke, mødt hende i hendes nye hjem. Glemmes bør det ikke, at forholdene var anderledes smaa og trange oppe i Saagendalen, end de var det derude paa storbygden, hvor hun var vant til at færdes, og til syvende og sidst, passede kanske den mand, hun skjænkede sin haand, bedre til hende end den fattige underofficer fra den langt borteliggende fjeldbygd.

Saar og skuffet drog bedstefar opover dalen, den vei han var kommen. Man kan tænke sig at han havde den knejvende „nymaring“ forpæret for reisekjærren, medens den trojaste,

men mere uanselige øk, der havde trukket ham nedover, og som han mente skulde føre hans brud hjem, taus travede bag-
 efter. Han skal tit ha jagt at jorgen og skuffelsen var stor,
 men lig Terje Viken stured han bare en dag eller to. Vist er
 det at modgangen ikke fik hans mod og virkelyst krøget.

Gaarden, Urstad, som han kjøbte for at ha et passende hjem
 at føre sin gjæve brud til, solgte han snart igjen, men mange
 var de gaarde, hon kjøbte og solgte efter den tid. Det yntest
 at være hans lyst at opføre ny og tidsmæssige hus og gjøre
 forbedringer paa forfaldne og vanskjøttede gaarde, han fra tid
 til anden kjøbte. Foruden et drive de gaarde han selv eiede,
 jorpagtede han ogsaa andres brug. Saaledes er det nedskrive-
 ren bekjendt, at han paa en tid havde Nøres prestegaard til
 jorpagtning, ligesom han hadde Kollags prestegaard de første
 aar efter Pastor Stoltenberg overtog sogneskaldet og preste-
 gaarden.

Bedstefar hadde en svaghed, og det var at han undertiden
 drak sig en taar over tørsten. Pastoren og — især fruene —
 likte ikke dette, og ved en leilighed bebreidede hun ham derfor
 og fremholdt at druffenskab var den groveste synd. Han gav
 hende et meget uskyldigt svar, men det hadde for hende en
 brod, som gjorde at hun aldrig kom tilbake til det kapitel. For-
 resten kan det ikke siges om Pastor Stoltenberg, at han nogen-
 gang, under sin næsten 40 aar lange embedstid i sognet, ud-
 viste nogen iver eller gif ud af sin vei for at modarbeide druf-
 fensken, der sandt at sige, herjede stugt i bygderne. Uantastet
 af baade prest og noget ordnet asholdsarbeide, drak man og
 gjorde driffelag i tide og i utide lige op til og efter den tid
 nedskriveren kan mindes; og anden raaskab fulgte druffensken
 i hælene.

Det bør bemerkes at Pastor Stoltenberg var en dygtig prest
 og en meget snil mand, og tro og paapasselig var han i sin

embedsgjerning, men han hadde ord for at han forstod sig lidet
 paa de praktiske ting, der laa udenfor rammen af hans embeds-
 pligter. Saaledes fortalles der om ham, at da min bedstefar
 raadede ham til at foretage udhugst af de nedfaldne og tørre
 trær i prestegaardsfogden, spurgte han: „Mon de (trærne) ikke
 grønnes igjen?“ Nedskriveren har flere gange hørt denne
 historie, og lig andre troede engang paa den. Efter nærmere
 eftertanke har han imidlertid begyndt at hælde til den slut-
 ning at historien er bleven til efter bedstefars død, og isteden-
 for at tages som en nøgtern beretning om en kjendsgjerning,
 bør den betragtes som en overdrivelse, der forjaavidt passer,
 som den bedre end noget andet betegner Pastor Stolten-
 bergs store sjæfethed og mangel paa forstaaelse naar det gjaldt
 dagligdagse og praktiske ting.

Det som mere end noget andet var bedstefars specialitet,
 var at paatage sig kontrakter for udførelse af store arbeider,
 naar det gjaldt opførelse af broer, damme og lignende. Saa-
 ledes var det han, som byggede Møgstuebroen, der blev anlagt
 over Laagen imellem det øvre og nedre fald af Møgstufossen.
 Længere ude i Kollag hadde kommunen besluttet at en bro skul-
 de opføres ved munden udenfor Langargaardene, og lidt syd for
 gaarden Moen, der ligger paa Laagens anden side. Denne
 bro kom han ikke til at paatage sig opførelsen af, som folk ven-
 tede, han skulde gjort. Sagen var den at der var fattet beslut-
 ning om at broen skulde opføres paa kar, som han bestemt fra-
 raadede. Grunden (bunden) i Laagen var efter hans mening
 sliig, at brofarrene tidligere eller senere kom til at undergra-
 ves, og broen at falde. Hans anbefaling om at bygge broen
 paa pæler, blev ikke taget tilfølgje og kontrakten for opførelsen
 blev overladt en anden.

Den paa stenkar opførte bro blev staaende et aar, eller kan-
 ske lidt længere, og det er klenet fortalt at brobyggeren paa

det paafølgende Skongsbergmarked brante og ifrød forfærdeligt over sin dygtighed, og gjorde nar af Sven Thoen, som ikke havde mod til at paatage sig arbeidet, men vilde denne komme til ham, saa skulde han lære ham at opføre broer osv. Der var en svaghed hos bondesjokket oppi fjeldbygderne, at de ikke kunde afholde sig fra at frygte, naar en traf til at faa overtaget paa den anden, om det ikke gjaldt mere end et ryggetag.

Samme vaar blev broen revet væk af flommen, og hvad der var tilbage af den, var ikke mere end nok til at betegne stedet, hvor den havde staaet.

Kommunen vilde nu ikke indlade sig paa at bekoste bro over sundet; enten det var at vedkommende, som hadde med det at gjøre, syntes byrderne paa skatteyderne blev for svære, eller det var fordi de ikke hadde nogen sunderlig tro paa, at en bro opført paa pæler vilde bedre være istand til at trodse vandens anfald i flomtiden, er ikke godt at vide. Bedstefar derimod hadde fuld tiltro, at en bro, bygget efter de planer, han hadde fremlagt, vilde staa, og da kommunen ikke vilde indlade sig paa at bekoste opførelsen, tilbød han sig at opføre den paa egen regning mod at kommunen bevilgede ham ret til at opkræve den vanlige færge- og brotold af dem som passerede over; dette gif man ind paa og broen blev opført. Svillet aar broen blev bygget eller hvor længe den blev staaende, kjender nedskriveren ikke, men det var dog i mange, mange aar at toldere, lig middelalderens røvere, stod ved broenden og afkrævede skat af de vejfarende. Naar nedskriveren i sin barndom hørte dette foretagende omtale lod det altid som om det var en fastlaaet fjendsgjerning at det var lønnende, og det maatte derfor regnes som en feir for bedstefar.

Men en vaar var der rigtigt storflom — aarstallet kjender, som før sagt, nedskriveren ikke — og tømmerstokker og alskens ting kom drivende ned med strømmen for enten at passere for-

bi eller for at høbe sig op mod pæleraderne, hvorpaa broen hvilede. Det var endda paa Søndag med mæsse i Røllags kirke, at flommen naadde sit høidepunkt. Om morgenen passerte mange af kirkealmuen over broen, enda det vist saa noget truende ud. Bedstefar var paa sin post ved broen, sandsynligvis for at forsøge paa at afværge at den strøg med; men efter som han ikke hadde noget mandskab med sig, saa der var lidet eller intet at gjøre i den retning, var han der hellere for at varsko reisende og afværge at nogen forsøgte at gaa over, om broens tilstand blev sliq at overgangen blev farlig. Broen holdt sig imidlertid nogenlunde til eftermiddagen, men da saaes en stor hølade at komme glidende nedover, og broens skjæbne var, efter alle beregninger beseglet. At katastrofen var forhaanden, forstod nu bedstefar, men da han befandt sig ved den forkjerte ende af broen, vilde han passere over. Men han var ikke kommet halvveis førend broen og han med den, styrte ned i strømmen. Han holdt sig i rækverket og da broen kom paa ret kjøl igjen efter faldet, var han ogsaa ovenpaa.

Nede i den store svingning udenfor Zikkankleven trykkes Raagens bande sammen af fjeldvæggene paa begge sider, og danner et vildt stryk, som var det første farefulde sted, han maatte passere. En mand, der hadde været øienvidne til ulykken, løb af alle kræfter ud over langs almenveien, der ligger saa meget senere end elveleiet, med det maal for øie, at komme tidnok til et sted ovenfor Røllags kirke, eller ved den lidt længere nede liggende prestegaard, hvor baad kunde sættes ud og man kunde saa ham taget op. Den løbende var saa heldig, at han mødte kirkealmuen oppe i kleven, netop som hans kræfter holdt paa at udtømmes, og friske kræfter tog nu hans plads og man kom til det tilsigtede sted netop tidnok til at saa ham reddet. Noget minutter senere, og han vilde ha faret

forbi, og den gjengse mening har været den, at han vilde mistet livet i de farligere stryk nedenfor.

Siden blev ikke jundbroen gjenopbygget og færge og baa-de kom atter i anvendelse. I min ungdom var trafikken over Laagen her betydelig, men efter at veien paa vestsiden igjennem Hikkankleben ved enden af 60-aarene blev færdig, blev overfarten her, saavel som over jundet ved Mjstød meget mindre, og jaavidt nedskriveren ved, er der endnu ikke den dag idag nogen bro over Laagen ved nogen af disse to overgangssteder.

Bedstefar opførte ogsaa et par teglstensverker for tilvirkning af mursten og tagsten; thi der var ingen skiferstenforekomster i Numedal; men disse foretagender var vijt ikke videre lønnende. Han hadde altid en stor arbeidsstyrke i sin tjeneste, og mange af hans bestræbelser syntes mere rettede paa at jatte gjøremaal igang, der vilde skaffe mange arbeide, end at søge egen vinding. Den dygtige og paalidelige arbeider stod i høi kurs hos ham og til denne udstrakte han betroelse og hjælp i det længste. Han kunde være streng overfor udhygighed og slurbethed, men hans ry for hjælpsomhed og godgjørenhed levede længe efter ham. Han hadde mange folk til at hugge kulved, der blev flødet til Røngsberg for at anvendes ved jølvverket, som vijt paa den tid hadde sin glansperiode. Paagrund af hans store foretagelse, blev der ryddet op i skogen, paa de gaarde, han eiede, saa at det bogstavelig lysnede. Det siger sig selv at ødelæggelsen af skogen paa den tid kom til at vise sig at være til skade for hans arvinger; thi da den tid kom, at skog og lømmer blev værdifuldt hadde de lidet at sælge, mod dem som sad paa gaarde, hvis fædre hadde ædt jitt brød og „suul“ uden at bekymre sig om andet end sin daglige dont.

Naar man skuer tilbage paa bedstefars liv og virksomhed, kommer uvilkaarligen den følelse over en, at han kom til ver-

den for tidligt. Kun lidet af industrielle krav hadde begyndt at gjøre sig gjældende, tilvisse oppe i fjeldbygderne. Ude i verden, især i England, hadde fabriksvirksomheden begyndt sit feirrige løb, mest paa bomulds spinningens og vævningens omraade. Kanskje det var et ekko fra dømmingerne derude, der fandt en svag gjenskyd deroppe i dalen.

Der var trange tider i Norge efter krigsaarene og efter uaaet 1812, men der var ikke bedre tider paa mange andre steder paa den tid. I England for eksempel, gif der masser af arbeidsdygtige og arbeidsvillige mandfolk ledige, medens kvinder og barn — især de sidste — dreves som slaver i fabrikerne. Mennekesaanden er slegtens aand og udviklingen er mere slegtens end individets. Men fordi enhver opfindelse, enhver ny tanke, finder sit udtrykk igjennem den enkelte, er vi tilbøielige til at give individet al ære og pris.

De trange tider, der herskede i Norge, som vi ovenfor har hentydet til, strakte sig ikke alene over den periode da min bedstefar levede og virkede, men lige ned til aaret 1870, da en bedre tilstands indtræden begyndte at spores. Før var arbeidet af liden værdi, saa at selv den slittigste og dygtigste tjente det mest kummerlige brød uden udhyt eller haab om at forbedre sine faar.

Min bedstefar eiede det nedre fald af Møgstufossen paa begge sider af Laagen og en større mølle var opført paa øst-siden. Paa den tid gif mange jitt korn malet i smaa kvernebrug i bækker og tverelve, ved hjælp af vaarvandet. Men paa andre aarstider og især da om vinteren, maatte man ty til den store mølle ved Møgstufossen, og did kom man med læs kjørende lige fra nabosognet, Nore. Men møllen var gammel-dags og udhyt ikke andet end jammaling, og kun det eiterat kornet var tilstrækkelig tørket og selv da blev mindre rosværdigt arbeide gjort. Naar det blev rigtig koldt om vinteren var

isforholdene flige, at det var til hinder for driften, og den som da bragte sit korn til møllen sit tit vente en god stund paa sit mel, og især gif det ud over de imaa som kun hadde en liden jæk eller „hit“ at male. Der laa derfor ofte folk, som ventede at deres tur skulde komme, baade nat og dag. Et par nætter nedskriveren tilbragte der staar endnu klart i hans erindring. Først paa kvælden gif det mere eller mindre lystigt til, i forhold til hvor mange der var, og hvad slags folk jækfabet bestod af. Der opvartedes med historier om djævle og huldre, om udsæerte godkarstykke, og smuds historier og faste udtryk, til belærelse og opløftelse for den lyttende unggut, der maatte være der, manglede det ikke paa. Tit maatte man i nattens mulm og mørke ud paa mølledammen og hugge løs og fare væk is, som ophobede sig og som truede med at gjøre ugagn. Alden i gruen blev vedligeholdt om natten, og bænker var der, hvorpaa de ventende kunde strække sig og søge hvile, naar de blev fjede af kommerien eller trætte af at følge mølleren rundt paa hans periodiske runder for at passe paa med ombytningen, naar dette frængtes; eller at paa se at kvernene gif rigtigt og gjorde arbeidet paa en tilfredsstillende maade.

I begyndelsen af 70-aarene folgte vist min onkel møllen og vandfaldet til et aktieselskab, og den gamle mølle bev da nedrevet og et mere tidsmæssigt møllebrug blev opført i dets sted. Buntik og bageri blev ogsaa oprettet paa Brokken i møllens umiddelbare nærhed, men alt dette kom først istand efter nedskriveren hadde forladt bygden.

Min bedstefar blev gift med Sønnesa Nedre Misteigen og de hadde syv barn, hvoraf de seks naadde en moden alder. Der var to sønner og fire døtre. Gunnar, den ældste overtog efter sin far gaarden Thoen, hvortil den længere nede liggende gaard, Røffen, tilhørte. Thor, den anden søn, der først giftede sig da han blev en ældre mand, kjøbte omfider en af Møgstugaardene.

Ifke bedre end nedskriveren ved, er onkel Thor fremdeles ilive.

Af døtrene blev Bergitte gift med Ole Johnson Snorud, Jøran med Gulbrand Larsen Mogen, Ragnhild med Ingemund Stenerfen Helle og Martha med Halvor Larsen Brenna. Alle, undtagen Martha, er forlænge siden aagaat ved døden.

Foruden de ovenfor omtalte sønner og døtre, hadde egteparret nok et barn, en søn, som i en ung alder gif sig wild og onkom i jætermarken, og det er denne begivenhed som jeg her skal nærmere omtale. Denne gut, som i daaben hadde faat navnet Herbrand, var, saavidt nedskriveren kan forstaa, døvstum og kanske ikke helt normal i aandelig henseende. Hvor gammel han var, da han mistede livet, kan ikke med sikkerhed siges, men det antages, at han var i alderen imellem 10 og 14 aar. Det var ved midsommertid; hølingen og jæterfolkene var netop flyttede fra heimjæteren til langjæteren. Moderen, der var paa heimjæteren for at rydde op og ordne efter de bortdragende, hadde den lille Herbrand med sig. Hun hadde det selvbiølgelig meget travelt, og gutten sik skjette sig selv. Han legede vede ved aaren, hvor der paa den tid af aaret (undtagen efter svære regnskyl), kun rislede lidt vand mellem stenene. Hun hadde „skotted“ ud igjennem døren og jet ham dernede; thi jæterboden stod ikke langt fra aabredden. Men da hun var færdig med det mest paakravede arbejde da var han borte. Hun løb baade op- og nedester i aarens leie. Hun løb i alle retninger, men hun fandt intet spor efter ham. Jæteren laa noget ensomt og det er ikke bekjendt at hun sik nogen med det samme til at hjælpe sig at søge, eller at sende til bygden efter hjælp. Afstanden til bygden og hjemmet var ikke stor, og det sandsynligste er at hun selv drog derned; iallefald er det bekjendt, at det ikke var længe før der var mange folk paa benene, og de omkring jæteren nærmestliggende strøg blev grundig og omhyggelig undersøgt, men intet spor var der at finde

efter det tabte barn. Den næste dag var der mange flere folk, men resultatet af søgningen blev det samme: Guttten var som sunket i jorden.

I de paafølgende dage var der folk fra snart sagt hele bygden, og søgningen fortsattes dag efter dag, men altid lige forgjæves. Man formede regulære mandgænger og drog frem i strengt ordnede rækker og undersøgte hver busk og kulp, hver mur og ur, hvert hul og grav, hvert stup o hver haug, hvert morads og braate blev undersøgt, men altid lige forgjæves.

Efterat man omhyggelig havde gennemført det hele strøg i en omkreds saa stor, at hdergrænserne paa alle kanter laa saa langt borte, at det vilde ha været umuligt for det svage barn at komme udenom, begyndte folk at ryste paa hovedet og bli betænkelige. Hadde troen paa huldre og slikt været saa stærk i den del af Numedal, som den var det paa den tid og senere paa mange andre steder i Norge, kunde man løst gaaden paa den simpleste og mest ligefremme maade ved at sige at guttten var bergtalen! Men om det maa siges at der var nok af overtro og uvidenhed i bygden længe efter den tid, saa var dog troen paa huldre, nisser, jetter og slikt for længe siden forduftet.

En saa lang tid var nu hængaat, at alt haab om at finde guttten ilive maatte opgives. Forældrene og de nærmeste holdt vist paa med at haabe og søge i det længste, men disse maatte vel ogsaa omsider indrømme at det saa ud som at al videre eftersøgelse var nytteløs. Som den sidste tilflugt blev min onkel Gunnar sendt afsted lige til Svafsum i Gudbrandsdalen for at raadspørge den navnjætte Bis-Knut. Knut kunde heller ikke gi synderlig besked uden som han sagde at guttten var død, — noget som forresten hvemsomhelst paa den tid kunde slutte sig til. — Og saa sa han at det syntes at guttten hadde været udjat for noget vand, men hvorledes og hvad slags vand det

var, kunde han ikke sige. Knut affædigelede min onkel med den trøst, at dersom man ikke fandt den bortkomnes lig, saa gjorde det ikke noget; „thi jora er lige hellig allevegne,“ sagde han. Før min onkel kom hjem fra sin lange reise, var imidlertid guttens lig fundet og gaaden ved hans mysteriøse forsvinden løst.

En kvæld da jæterne nærmede sig jæteren med kreaturerne, kom den ene af dem over to klædningstykker og hun raabte til den anden, at hun hadde fundet Herbrands klæder. Da kameraten kom til søgte de omkring en smule og fandt snart liget. De først fundne klædningstykker var hans vest og trøje, som han hadde taget af. Saa hadde han gaat et lidet stykke og hadde saa truffet af sine strømper og sfo førend han lagde sig ned til sin sidste søvn. Narjagen at han, trods den gennemgaende og ihærdige søgen ikke var fundet før, var den at han laa straks udenfor Langjæteren, hvor folk og fæ hele tiden færdedes, og naar mandgængen kom saa nær jæteren, forrykkedes linien ved at de søgende gif mere i grupper, og tilfældet vilde det at alle passerede et kort stykke enten til højre eller til venstre fra den plet hvorpaa han laa.

Han hadde altid havt stor Kjærlighed til kreaturerne, og man antog, at da han forstod at disse var bortdragne, hadde han saat det indfald at han vilde reise efter dem. Han kunde vel ha gjort mange kroge og svingninger paa sin lange vandring, men den kjæudsgering at han saa nær hadde naaet maalet, beviser at han i det store og hele hadde været istand til at holde den rigtige retning.

Denne ulykke hvilede, som tænkelig kunde være, tungt paa de alderstegne forældre og de mange søfende, og for enkeltes vedkommende, kastedes der en skygge over deres liv som aldrig blev helt borte; den lille Herbrand var vist den yngste af de mange barn, og fordi han var mere uehjælpelig, og hadde

baade legemlige og aandelige mangler, omfattedes han med større omhu, med større kjærlighed, og derfor blev smerten saarere og sorgene tungere ved hans utidige og tragiske bortgang.

Der kunde være meget mere at berette om bedstefars liv og virke, men dette faar være nok. Han døde oppi halvtredserne, og blev begravet paa Beglids kirkegaard ved siden af sin nogle aar før bortgangne hustru. Intet kors eller fjæl blev reist paa hans gravhøi før at betegne stedet, hvor han blev lagt, og naar de faa som endnu maatte kjende hans hvilested alle blir borte, vil de af efterselesten — enten fra nær eller fjern, — som besøger kirkegården, forjæves søge hans grav.

„Filosofi.“

Der sad en arbeider paa „Dampen“ og rørte traurig om i lagskausvællingen.

Han fangede med stor øvelse en efter en af de iværende animalste heter paa gaffelen og underkastede hver enkelt af dem en meget indgaaende undersøgelse.

„Na ja,“ sagde han med en hver skeibid paa spiseredstabet: „Dere faar mislykke mei saa'n om lørda'ne. Jeg liker saa godt aa sitte aa leke mei, naar jeg æter. Jeg forestiller mig denne lagskausen som samfunne:

Slæktbetane er grossererer, kjøbmänner og konjuller. Kjøtbetane er prestekjæffer, ministrer aa kongresmänner. Slintrene er skulelærerer, politier aa abbetekerer.

Men — gren han med en indmari ful grimase — denne skarve potetesta er jussem alle hors andre, den da!“ — B.

Halvard Bergh: Gjentesstrid for eigin heim og egtemake. Midjumarssleik, Kristiania, D. Norli, 1913. 102 s. Kr. 2.
Saavidt jeg vet er dette et første forsøk paa den dramatiske

bane; men om ikke alle merker slaar feil, har forfatteren leveret et arbeide, der har gode betingelser for straks at vinde fast fot paa den vanskelige og lunejulde scene. Her er fart og overflod av nyere handling. Stykket bæres, som vi kunde vente fra det hold, av en sterkt patriotisk og fundt moralsk stemning, og det eier en række karakterer, der i dygtige skuespilleres hænder ikke kan feile at bite sig fast i tilskuernes erindring.

Der er Valders fæterliv fra det herrens aar 1840, med kjæffe jenter og gutter, vel skaarne for tungebaandet, en virkelighedsstro og paa samme tid helt uansjødellig fremmaning av et bygdeliv, der svandt med sine mangler som med sine gode sider. Der er alvorssord om bondens seige kamp for leveligere vilkaar og tilbakevisen inden rimelige grænser av en overmodig, næsten arvelig embedsstand med røtter i et fremmed land, og der er repræsentanter for denne stand, grepne skaansjelløst ut av livet.

Vi faar se et framisraa bryllup — hele 7 par med spillemand, kjømeister og jvende — en utkastelsesforretning i stor stil et halvt aars tid senere, idet en bygdekasse søker at drive de unge mennesker, der hadde ryddet grund i et avsides dalsføre, bort fra sine hjem, med den følge at de sætter sig til motværge mot rettens haandhævere. Og der er endelig en prægtig aft paa selve Henrik Wergelands kontor i Riksarkivet, hvor man faar gjøre bekjendtskap med denne bondens fuldtro ven og gode forslyn, der greier alt paa det bedste, ikke mindst for heltinden Signe og hendes trolovede, der forøvrigt noget usjodigt er hentet fra embedsklassen.

Et kort optrin paa selve slottet bringer os ansigt til ansigt med kong Karl Johan, og det ender, som sig bør og bør i Lauvdalen med tilrettekomne bygdelsbreve, fred og forlik med øvrigheden og et jnes tilfredje mennesker, der er bestemt paa at lægge ryg til og skape sig et njsjont utkomme i gamle Norge, isteden-

for som farerne først hadde tænkt at rusle over til den ny verden. Den kvindelige, inderligere kjærlighed til eget bo paa hjemlige tomter gaar seierrikt ut av kampen.

Blandt de tegnede karakterer er efter min mening ingen mere vellykket end Ladda, en stakkar's halv gammel raring av en lægdejente, der i virkeligheden gif som postbud fra gaard til gaard i Baldersbygderne, i besiddelse av et uopsliteligt humør et gløgt øie og en rap tunge, hvilken sidste led av en medfødt mangel paa evne til at uttale bokstabet j. Hun staar lyslevende allerede for læseren.

En taknemmelig opgave byr sikkerlig ogsaa den kjæmpestore bjørneskytter, Bjarne Salvesen, skjønt enkelte av hans repliker vistnok kunde utdypes og gjøres mere særprægede. Og helt vellykket er Henrik Bergeland og de to sognehønder, hvis dialekt han tumler med samme virtuositet som Baldersmaalet i optrin, der sikkerlig alene vil være tilstrækkelig til at sikre stykket held, naar det, som man trygt kan gaa ut fra, blir spillet paa maalteatret i Kristiania.

Den flittige folkeskolelærer fra Balders kan je tilbake paa en respektabel produktion. „Fraa fjord og lid og fjeld,“ „Den godhjarta kona og fleire sogn“ og „Nye bilæte ifraa bygdom“ har vundet megen anerkjendelse, dog mest av alle „Terdi til verdens ende,“ en ypperlig barnefortælling der allerede er oversat til spenisk, islansk og finsk.

Library of Congress, Dec. 15, 1913.

Juul Dieferud.

Opptegnelser.

Red S. G. Vertilrud.

Om vaaren i 1885 var det jeg reiste til Amerika. Vi drog hjemmefra en af de første dage i April. Forberedelser var gjort saa jeg hadde en kuffert fuld af klæder. Det var endog

underbukse og underkjorte i den og dette syntes jeg var rent overflødig. Slikt hadde jeg aldrig havt paa mig og tænkte ikke at det skulde behøves. Nye støvler var ogsaa i kufferten og det ogsaa var noget som jeg aldrig hadde eiet. Støvlerne var gjort af læder tillavet af huden fra den elg vi hug ihjel paa Hølsjeren. Saa fik jeg med en fin, halvbrund tinte til at ha maten min i, og den blev pakket fuld af fladbrød, spegekjød, smør, ost, prim og mange andre sager. Kufferten var jeg jærlig stolt af da den var gulmalet og Østen Skindingsrud hadde staaret mit navn paa den med sin kniv. I greie træk stod det paa den, „Syver G. Vertilrud, Mayville, Traill Co., Dakota, North Amerika.“ Den staar bare 10 fod ifra mig nu medens jeg skriver dette.

Om morgenen naar jeg reiste saa var der mange fremmødt for at si farvel. Moster Rørandby var der og Ingeborg Skindingsrud og mange flere. Jeg gif som i en drøm og syntes at være fuldt bevidst, hvad det var som stod paa, men nærmere betragtede det som enlags unødvendig opstuds. Saa reiste vi ifra Vertilrud, ligesom skyndede paa at komme afsted og saa det gjort. Mor og søskenderne som kunde gaa var med til Overby veiskillet. Der var det først at jeg anede hvad det var at stilles, naar jeg skulde si farvel til mor. Na, saamange moderlige og kjærlige formaninger som jeg fik med paa reisen! Grædende skiltes vi ad. Zver Nerby var ogsaa med did, og han gråd, og det syntes jeg var rart. Far og jeg drog saa videre. Vi reiste til Odden i Vægnadalen, hvor det var en flok andre som skulde til Amerika og som jeg skulde være i følge med. Naar jeg sa farvel med far saa gav han mig 40 kroner. Jeg blev som himmelfalden derover og vilde ikke taget pengene, thi jeg vidste at de trængte dem saa vel. Jeg kom dog til at tage dem og gjente dem vel. Far tørkede i smug en taare og gif paa tilbageveien hjem. Jeg hadde ingen penger

jelv og havde aldrig tænkt paa at jeg behøvede nogen, thi jeg havde da baade mad og klæder rundeligt med i kuffterterne. Næste morgen blev vore jager læsjet paa en slæde og saa drog vi afsted. I følget var disse: Jørgen og Anne Odden, Stefanus Skoglund og hans kone Tonetta Odden, Barbro Paal-lien, Zuger og Knut Flatbraaten, gamle Hans Storbraaten og hans kone og sønnen Gulbrand og datteren Zuger.

Det tog til at vaares da vi rejste og der var flere bare flesker efter veien. Saa vidt jeg erindrer, saa gik vi alle sammen. Jeg var nysgjerrig paa alt jeg saa efter veien, da det var paa aldeles ukjendte trakter jeg da fór, men havde hørt navnet paa alle gaardene som vi gik forbi til vi kom til Sen. Paa Sen skulde vi ta toget til Kristiania. Hadde aldrig set et tog før og blev rent overvældet af den store kraft som det forekom mig det forefalte. I maalløs forbauselse blandet med frygt steg jeg mange skridt tilbage da det kom. Saa bar det ind i kupeerne, og saa fór vi afsted. Jeg syntes det saa tungt ud at sidde der og kjøre saa fort igjennem alle disse tunneler og paa de bratte skrænter og over de fæle broer. Turde ofte ikke se ud, men sad der ligejom trøstende mig med at det var ikke værre med mig end det var med de andre. Vi kom til Kristiania om kvelden om jeg husker ret og gik til agenten for Allan linien. Der forblev vi i tre dage, tror jeg det var, før vi fik komme paa baaden. Det var meget rart, vi saa der, og vi gutter trafkede adskilligt rundt i byen.

Saa bar det paa baaden en dag og vi sejlede afsted. Det var storartet at staa der og se til begge sider paa byen og paa bygdene. I Kristiansand kom der paa mange flere og det blev rigtigt trangt og uhyggeligt. Naar vi rejste ud derfra stod jeg fremdeles paa dækket og skuede rundt. Det bar da ende ud paa havet og mere og mere ud fra land. Ud paa aften siden var næsten alle oppaa dæk. De sa at det var sidste gang vi

saa Norges kyst. Den saa der mørkegraa langt agterud og foran saa det sorte og urolige hav. Jeg betoges da af en slags frygt og anger fordi at jeg var reist. Da først havde jeg fuld forstaaelse om at jeg drog hjemmefra. En dyb, taus, sørgende vemod viste sig paa alles ansyn, og jeg syntes brystet blev saa trangt og det var saa tungt at puste. Na mor, om du havde vidst at det var slikt, saa vilde du ikke ladt mig rejse. Saa forsvandt det sidste tegn til kysten og folket spredtes. De fleste gik nedunder igjen men jeg gik bagom en af skorstenene og sad der længe og græd. (Det er kanske skam at bekjende, men øiet er vaadt nu naar jeg skriver dette).

En af de dage som vi var paa Nordsjøen var det den tid at vi alle skulde frem og saa os vor mad. Kommen frem paa gulvet fik jeg se noget som saa under joden paa en aldrende kvinde, og bødiede mig ned for at ta det op. Det var en tegnebog, men da konen traadte saa haardt paa den at jeg ikke fik den fat, afsøved til hende lidt saa hun steg af den, og tog saa bogen op. Konen fik mig tilside og vilde at vi skulde tie stille med mundet. For dette fik hun bare et haanligt blik. Jeg beholdt bogen og fik efterpaa fat i nogle af mine kamerater, og vi saa over hvad som var i den. Vi fandt 300 kroner og to billetter til Amerika i den, samt nogle andre papirer som vi ikke lagde saa nøie merke til. En tid efterpaa saa fik vi vide at det var to Bergenser gutter som ledte efter en bog, som var blevet borte for dem medens de var fulde. Den fremtalte kone sørgede for at de fik vide at jeg havde fundet en bog. De vilde ha sin bog igjen. Jeg raadsløg mig med gutterne og vi blev forligte om at den som kunde fortælle os hvad som var i bogen burde være dens eiermænd og burde saa den. De nævnte farer gjorde det, og de fik bogen. Jeg har det ligejom paa erindringen at de vilde givet lidt i finderløn, men jeg tog intet. Men pengerne gjorde nok dem ikke noget godt da de var fulde

jaalange som de hadde noget igjen og sidenefter saa forstyrte de sine billetter ogsaa. De fik dog ordnet det saa de fik fortætte reisen, og jeg erindrer at vi hjalp dem med mod indigjennem landet.

Efter 3 dages reise ankom vi til Hull i England. Men det var forfærdelig saa store heste som de hadde der. Saa fik vi vort tøj overseet af toldvæsenet og jeg var ræd at det skulde blive ugreier fordi jeg hadde lidt rulltobak, brændevin og biters i kufferten, som jeg hadde kjøbt med i Kristiania fordi det skulde være nyttigt at ha paa veien. Det gik dog bra med toldagenten, men det var lidt ugreier af den grund at han ikke vilde rode op i mine sager og jeg stod der og ikke anede andet end at han vilde je over alt, og stod færdig til at aabne laaget paa samme tid som han vilde ha det lukket saa han kunde saa jat sit kridtmerke derpaa. Han var noget tvær og fint og ja noget som jeg ikke forstod. Saa gik vi tilfjods igjennem Hull til etsted hvor vi fik mad. Derfra bar det til jernbanestationen. Det var skrækkeligt tungt at bære den linen som jeg hadde, og jeg blev meget træet deraf. Paa jernbanen til Liverpool var det meget storartet at je. Saa pene jordegods som vi saa efter veien hadde jeg aldrig jet. Og alle de skrækkelige tunneler! Det saa ofte ud som vi for imod det bratte fjeld og skulde klujes, men naar vi kom der saa blev det bare mørkt og vi kom ud igjen paa en afgrundsrand; og saa utrolig fort som toget gik der! Det syntes at være et rent vidunder at det ikke gik af sporet.

Saa var vi endelig i Liverpool og kom ind i et hus som hadde bare glas til tag, og det var rart. Saa drog vi til agentens bolig, hvor vi blev sammenstuvet i nogle rum i en baggaard. Na tænkt for fattigdom vi saa der! Børn, 3 eller 4 aar gamle, gik næsten nøgne og aldeles barfodet paa den halvtinede mark, og mange steder saa sne og is endda. Kvin-

der i bare traser kom og tiggede efter penger. Smaagutterne vilde ha tobak, og vi gav nogle af dem lidt. Engang vi hadde gaat nogle kvartaler ud i byen stod vi paa en stor krydsgade, og det samlede sig en masse af disse fillede smaagutter der. De maatte ha været mindst 200 i tallet. Alle vilde ha tobak. Vi kunde ikke tænke paa at gi saa mange togbak og de fik ingen. Derfor blev de arge og begyndte at storme indpaa os. Vi kom næsten ikke af slækken og saa begyndte vi at ta fat paa dem og slænge dem til alle sider. Det var en hel liden kamp at komme derfra og det var kun ved at komme indimellem nogle bygninger at vi undslap. Vi blev rædde for politiet og drog til logementet saa fort vi orkede. Hos agenten hadde vi kosten men det var saa ivært tørt hvedemel-ovnsbrød som de hadde der. Det var som at spise jagmjøl. Engang dansede Gulbrand Storbraaten og Jøger Bladbraaten springdans inde i logementet og de fillede englændere var som rent ud af sig over den prægtige dans. Na den var god ogsaa, thi de var begge godt oplærte, vant med at danse sammen, og kraftige og spræke. Agenten tilmed stod og saa paa.

Saa bar det iveri paa Atlanteren. Vi fik gaa til bryggen og det var ganske langt. Det var saa meget at je, at jeg ikke merkede det før jeg for imod en jernlampestolpe og slog mig noget i hovedet. Paa bryggen blev vi som lamslaaet ved at se fjauerne tage de store reisekister og bære dem paa ryggen alene. Hans Storbraaten sa til mig at han trodde at kunne ta tunge tag og hadde taget mange, men sligt hadde han ikke troet nogen kunde gjøre, og tilmed disse smaatasjer. Hans hadde været ganske Bægnadalens spræfeste far paa sin tid. Han var godmodig og stor. Vi blev taget ud paa en liden damper først og reiste saa et stykke og kom til den som vi skulde reise over sjøen paa. Men det var da grænseløst saa ster som den var. Oppaa den bar det, og ned langt indeni den. Der fik vi to rum til-

sammen vi som var i følge. Vaaden hedte vist „Sardinia“ eller „Sarnia.“ Naar jeg havde faat fra mig mit gods bar det paa dækket igjen. Det var meget folk paa skibet og dækket syntes at være fuldt.

Først reiste vi til Irland. Der stansede skibet en halv dag, og straks før vi seilede ud derfra kom det paa skibet en masse med postfager og ganske mange flere passagerer. Det var rart at staa og se paa den irske kyst. Jeg saa ikke tegn til noget som viste at det land var beboet. Saa bar det ud paa det vilde hav. Det var pent veir næsten stadigt og jeg syntes det var saa kvælende og væmmeligt at være nedeunder og var derfor næsten stadigt oppe paa dækket. Det var koldt og jeg maatte krybe indimellem skorstenene for at holde mig varm. Det var forfærdeligt usundt at staa der sliq og saa sølte jeg saa elendig upasjelig; ligesom at jeg vilde til at kaste op hele tiden. Det var dog bedre at staa der end at være nedeunder. Mange var syge, og iblandt hjalp jeg dem med at komme op paa dækket. Det blev en storm en nat og da vuggede skibet forfærdeligt. Det blev umuligt for mig at være nedeunder, og saa krøb jeg frem og tilslidst fandt at en opgang stod aaben. Sjøgangen var svær, saa det saa ud som at vi skulde fare ret ned til bunden naar skibet gik ned imellem bølgerne. Jeg stod og holdt mig i en rebstige. Naar jeg havde staaet der en god stund blev jeg var at en forfærdelig stor bølge kom og det allerede lige ved forenden af skibet. Jeg op efter stigen saa fort som jeg orkede, og i et nu før fødderne med vandet, men jeg holdt med hænderne fast for livet og det gik snart over. Da blev jeg ræd og ruslede afsted for at komme nedeunder. En af besætningen saa mig og blev sint og jagede mig afsted og slog igjen alle luger. Men dernede var det fælt. Vand overalt saa det dryppede, og næsten alle sammen syge. Det var skrækkeligt saa

usundt, men om en tid blev lugerne aabnet igjen, og da gik det an. Om morgenen var stormen stilnet af.

Bed New Foundlands kyst fik vi se isbjerge, og det var fælt koldt der. Skibet gik meget sakte en tid, og vi stundede paa at saa se land og tilslidst fik vi se det. Vi havde flere gange før troet at vi saa det; men nu saa var det sikkert. Alle blev ligesom friske paa engang og det var blot glæde allevegne. Vi kom ind til Halifax. Der standsede skibet en stund og fik lodjet af noget fragt. Det var en masse med smaa, flade kasser som blev taget af. Nogle sa det var patroner som skulde til Canada etsteds hvor der var uroligheder. Saa bar det ud igjen og vi seilede saa en halv dag, tror jeg, indigjennem et sund og kom til Portland, Maine. Der lagde skibet ind til bryggen og vi gik af. Met det var da forfrækkeligt til et uhyre af et skib! Jeg syntes det var lidet paa havet, men her saa rak det saa langt efter bryggen at det var haardt at forestille sig, det var bare et skib. Vi skulde ha vore billetter forandret der, saa vi fik jernbanebillet. I den hensigt var vi et følge indpaa stationen, og fik billetterne, men jeg syntes det var rart at min var anderledes end de andres, da det stod $\frac{1}{2}$ paa den paa de steder hvor den skulde opdeles efter veien. Vi stod og spejlede paa dette og agenten saa vel at det var vigtige sager under forhandling, og saa rev han den ifra mig og gav den til Hans Storbraaten og jeg fik en anden. Siden forstod jeg sammenhængen, thi Zuger Storbraaten var saa ung hun gik paa halv billet. Vi havde været 9 døgn paa skibet.

Nu bar det afsted med jernbanen. Landsløbet forekom os stigt. Engang mødte vi et træen paa det samme spor som bort og det saa ud som at begge tog fik standsjet i sidste øieblik. Lokomotiverne stod kun nogle saa fod ifra hverandre. Bort tog var nogle vogne med emigranter og resten fragtvogne. Vi sad paa haarde træbænke og vognene var smaa og usunde. Vi

gutter sprang af naar toget stansede og det var svare til piben efter os iblandt. Engang var vi sprunget et stykke for at købe os noget og toget rejste. Vi tilfods efter, men fortære og fortære for toget aften. Saa maatte vi gi op, men da sankede de farten saa vi naadde op til den igjen. Engang var vi ude og fik kjøbt sød melk. Melken var god at drikke, men senere paa dagen syntes jeg det var rart at det ikke blev nogen rømme paa den isvart som stod igjen. Naar jeg saa efter saa var det noget hvidt grums paa bunden i spandet. Den var vist lavet af fridt og sukker og vand. Et sted blev det en saa forunderlig pusten under os. Vi stod stille og det var mørkt. Noget af os gif da ud, men vi saa intet andet end at vi stod imellem to andre træer. Bore vogne var saa lave at vi kunde krybe oppaa dem og op for vi. Men det var et pent skue. Vi var ude paa en færge og stebnede imod en by som var meget pent udstyret med elektriske lys. Der stod vi og saa os rundt længe. De andre krabbede ned igjen men jeg blev staaende. Vi var kommet tillands, og før jeg vidste ordet af for jeg hovedfuls ned paa vognplatformen. Marsagen var at trænet begyndte at gaa, men sporet paa færgen var lavere end sporet paa landet og saa stødte hjulene imod.

Straks derefter fik vi skifte træer, og fik da sidde i plydsbe-trækkede sæder, og sad og sov eller glanede ud af vinduerne. Engang syntes jeg at jeg burde spandere paa mit reisefølge, thi det hadde jeg ikke gjort før undtagen at give Hans lidt af min brændevinsflaske iblandt. En af disse frugtælgere gif igjen-nem vognen og jeg prøvede at studere ud hvad jeg skulde købe. Han hadde to slags frugt som syntes at passe. De største maatte vist være meget dyrere end de mindste, og saa valgte jeg at tage af de mindste saa vi fik en hver. Jeg betalte og saa gav jeg en til hver af dem i følget. Vi begyndte at spise. Jeg bed i min men blev meget skamfuld naar jeg fik kjende hvor jur

den var. Ingen syntes at like imagen, thi de prøvede at spise af dem men det gif smaat. Tilslidst blev det for spændende og Hans Storbraaten saa bort til mig og sa: „Sligt skal du aldrig købe mere Syver.“ Dette var næsten overskødig, thi jeg hadde allerede selv bestemt det. Jeg har aldrig siden kjøbt citroner (lemons) undtagen det har været efter andres befa-ling og for andre. Hadde jeg valgt appelsinerne saa hadde alt været bra, endiskjønt jeg er vijs paa vi hadde spist dem ogsaa med skallet paa.

Saa kom vi til St. Paul. Der blev vi alene. En agent for dampskibslinien hadde fulgt os paa hele veien jaalangt. Han hadde dog ikke været til nogen nytte for os saavidt vi vidste. I St. Paul saa vi paa stationen en tid, hvorlænge husker jeg ikke. Medens vi var der kom der ind til os en gammel Bergenjer med pølser, brød og kavringer. Han fortalte at da han kom hid tillands saa kom de blottet for mad og da var det nogen jaadan som hadde hjulpet dem. Han hadde da foresat sig at gjøre ligedan om han hadde held med sig her i landet, og det fortalte han at han hadde havt. Han var den eneste som politiet slap ind til os. Saa rejste vi videre og kom ud paa de vide prærier, og vi syntes det var rart at se saa store, endeløse fletter. Vand stod det ogsaa paa flere steder. Naar vi var to stoppesteder ifra Mayville saa begyndte vi at vaske os. De andre vaskede sig først, thi vi hadde vist et vaskefat tilsam-men. Jeg stod og vaskede mig naar det blaaeste ved hvad jeg troede var den første station, men det var Mayville. Trænet hadde ikke stanset ved den andre station, fordi det ikke var nogen by der. Jeg fik ikke tørket mit ansigt og fik kun frakken paa den ene arm før en trænmænd kom og jagede mig aften. De andre var færdige og holdt paa at gaa af.

Med frakken paa den ene arm og noget andet i haanden og med finen i den andre haand steg jeg ud af vognen og lige

imod Tore i Skallet, som gjorde mig bekendt med Nils Wold. Tore havde jeg set i Norge saa han kjendte mig. Jeg søgte mig meget forvildet og forstumlet. Frakken kom nok fort paa, naar jeg fik ifra mig det som jeg havde i hænderne, men de havde jo set hvor upyntet jeg kom, og jeg havde tænkt at være rigtig færdig til jeg traf dem. Det var mange andre som mødte op for at modtage den ene eller den anden af sølget, og alle for vestover til Portland. Jeg tror vi stanjede alle først hos Nils Wold. Det var Ole Edegaarden som kjørte os, og jeg syntes det var svært farligt at sidde oppe i en vogn med saa fyrige heste for og saadanne løse jager som de var forspændt med, og bare denne stang at styre med.

Af de 40 kroner som jeg fik af far havde jeg igjen omtrent 24. Det havde ikke været meget turing paa veien. Men det lille jeg købte var nok ogsaa helst unødige køb, men jeg syntes jeg havde god raad til at saa mig visse jager som jeg ikke havde med og havde saa købt dem. Deriblandt var en barberkniv, som jeg købte i England for selbods skyld af en stakkels fyr som solgte dem.

Saa var jeg i Amerika. Prærien laa øde og vid, og det saa ud for mig som om jeg var paa sæteren. Det var saa langt til naboerne. Det var saa meget ligt havet som vi nys havde været paa, og det var ikke triveligt. Jeg havde læst meget hjemme om Red River-dalen og angrede nu paa at jeg ikke hellere havde reist did. Det var ikke før en lang tid derefter at jeg kom til at tale til Nils om dette, og han satte i at ifratte og fortalte at jeg var i Red River-dalen. Herre Gud, hvor meget det var igjen at prøve! Godt er det vist, at vi ikke ved det i forveien.

Et par af Gullif Ristes drømme.

Siden man synes at ha lyst at saa mer af mine eventyr, saa vil jeg fortælle nogen af mine drømme.

Mange aar førend jeg forlod Norge havde jeg en drøm, og da saa jeg Amerika for mig alskurat som jeg saa det første gang jeg kom hid. Jeg tænkte ikke noget over det den tid, men først naar jeg kom, med fem andre, hid og skulde je efter land, da sagde jeg til dem: Her har jeg været før. — Det var paa samme vis som jeg saa det i drømmen. Thi jeg saa folket for mig som jeg saa det i min drøm.

En anden drøm jeg havde var i de aar da græshopperne rasede her. Jeg drømte, at en oberst kom til mig og sagde som saa: „Gullif, du har at huse en frigs-hær en stund.“ Nu ja jeg, jeg kan ikke. „Sa, du maa,“ svarede obersten, og dermed hoppede han paa hesten og red væk. Om en stund saa jeg en hel arme komme ridende. Jeg blev aldeles fortvilet, for jeg havde aldeles ingenting at give dem til at spise. Saa tænkte jeg, at nu vil jeg springe ned i fjøset og lægge mig der, men i det samme vaagnet jeg.

Næste morgen tidlig stod jeg og min søn op og gif i ageren for at binde havre. Det første vi vidste af saa kom græshopperne i en saa stor hær at de spiste op alt som var. Jeg trodde drømmen hade betydning for mig og de andre. Om et par aar derefter hørte jeg at græshoppen var i nærheden igjen, og jeg ønsket naturligvis at den ikke maatte komme min vei. En eftermiddag jeg stod udenfor og hugget ved, saa blev det mørkt for sølen, og da jeg saa op saa jeg først at græshoppen var kommet. Den satte sig paa min ager saa den var aldeles brun af den. Jeg blev fortvilet, thi intet havde jeg at leve af og intet kunde vi saa mer paa storet. Jeg bad til Gud, at han maatte hjælpe mig at beholde nok til mad. Næste morgen omtrent

Kloffen ni tænkte jeg: nu vil jeg gaa ud og se. Naar jeg kom ud saa begyndte først de store, og saa de andre at slybe op i luften, og om en kort stund var de alle forsvundne. Men det merkkelige af alt var at de havde siddet hele natten og ikke spist noget. Jeg fik nok for mig selv og for mange andre som havde lidt tab. Dette faar være nok denne gang. Bedste hilsen,
G. R.

Spredte tanker.

G. C. L.

Forstaar at redaktøren gir plads for imaatstykker omhandlende de forskjelligste ting. Det ligger da nær: Tænk om en fra Binger, Odalen og Eidsfogen samlag fik ind nogle spredte tanker. Vil saa hilse bygdelagsbevægelsen velkommen; maa alle lag vokse sig store og sterke udi det gode og ædle, ligesaa til alle norske venner for hyggeligt samvær paa fællesmøde af lagsrepræsentanter.

Et par smaafrøner fra min ungdomstid. Der paa Østlandet rundt Kongsvingerbyen er det noget skogland, og dog i lavlandet meget godt agerland og i fredsen flere større og mindre indsjøer, ogsaa da meget godt fiske i sommertiden. Tre af os nabogutter bestemte os en dag, at gaa til en af de bedste, nemlig Vereia, med nieste og bli til den næste dag, og vi kom iveri og til stedet en halv mils tur fra hjemmet. Vi fik begyndt at lage skaate af stokke, men saa hadde man kommet under veir med vort forehavende og en person indfandt sig med bud om at vi maatte hjem. Vi vilde saak overnatte paa nærmeste sted, Maulia, men her hjalp intet „kjære mor“ nu!

En anden gang gif det bedre. Flere lavede os godt istand en lørdag og skulde til et bra sted, Vøsen. Jeg satte to kroge paa en line og en frog til lidt høiere op, satte agn paa alle tre og lagde ud. Saa begyndte moroen — fisk paa alle tre

krogene saa fort vi kunde saa dem af, agnet krogene igjen og ud med dem igjen. Saadan gif det til vi alle hadde nok at bære paa baade indvendig og udvendig, hjem til byen. Dette er en af mine bedste fiskehistorier.

Jeg har en anelse om, at her i nordvesten er kommet fra vore trakter paa østlandet i Norge over et tusen personer, og nu har vi et „Samlag“ ungt og lidet, saavidt det kan staa og gaa, og jeg maa saa lov at hilse de andre lag.

Vil lykønske vest- og nordlandets mænd med en rigtig hær af pennedygtige kræfter. De mange livlige, ukunstlede imaatstykker i Samband er særlig interessante. Bli ved dermed frænder!

Som indledning maa jeg da ikke være langtrukken, heller komme igjen. Duffer vel mødt til vaaren og haaber at de samlede lags fest og mindegavebevægelsen maa lykkes.

R., D. og E. Samlagets jeftr.,
Neenah, Wis.

Noogle typiske brev.

Den røde lap paa Samband viser at et spørge er i anmarsch, og for at undgaa møde med samme sender jeg herved \$1.00 til fornyelse. Kan ikke være Samband foruden herefter. Hvorledes en nordmand vil være norsk foruden at være med i de herværende norske aviser og magasiner og holde sig underrettet om hvad den norsk-amerikanske befolkning foretager sig her i landet, det er mer end jeg kan skjønne. Men vi har her en hel del af saadanne framfarer, som føler sig forgod til at deltage i en norsk tilstelning som f. eks. bygdelagene. Jeg hadde god lyst til at si til saadanne: Reis tilbage hvor du kom fra. Skal prøve at saa en abonnent eller to paa Samband.

Ederes med agtelse,
G. D. Nordlie, Bode, Iowa,
(medlem af Landingslaget).

Jeg sender hermed... betaling for Samband. Det gaar nok sent at skraabe jammen penger naar en farmer i skogen, men alligevel kan jeg ikke være foruden Samband, da det er noget af det værdifuldeste læsestof jeg har.

Venligt,

Iver L. Sundheim, Northport, Wash.

* * *

...og saa vil jeg takke for alt det gode læsestof, som vi har faat alle disse aar, og haaber at det vilde bli flere til at støtte dette gode foretagende dette nye aar som kommer. Og saa var det en ting til: Jeg vilde gjerne gennem Samband ønske godt nyttaar og alt godt til alle Valdriser og norske, gamle og unge, og ikke at forglemme dem i Pope County, Minn., for her har jeg været nu et aars tid og likte mig meget godt. Der er egte Valdriser som kan danse springdans og spænde et godt hallingskast ogsaa. Der er to unge mænd her som sidste vaar, i Starbuef, fortjente at bli verdensberømt for at spænde rundkast. De er brødrene Gilman M. og Mils M. Naberger. Her læser man baade norsk og engelsk og støtter kirke og skole og alle gode gjøremaal. Bedste nyttaarshilsen til alle.

Olaf Bang, Lambertton, Minn.

* * *

Det vil være en daarlig maade at fejre jul paa og undlade at betale sin gjæld, og da vi ikke har gudstjeneste idag og jeg ikke er bedt bort, saa er jeg hjemme og har tid til at se efter med den nødvendige korrespondance. Og nu sender jeg altsaa min kontingent tilligemed min bedste hilsen og et hjerteligt glædelig jul og godt nyttaar! og det er vel saa godt som redaktøren kan vente fra en, som ikke er „fjele“ men hvis bedre halsedel bare er Valdris. Jeg er fra Aare, Nordmøre.

Ørbødigst, John L. Netto.

Det var bra jeg kom til at læse „Til de fleste læsere.“ (8 decemberheftet). Det bragte ogsaa mig til at tænke paa min kontingent til Samband. Indlagt find da \$1.00, som vil berettigede mig til at vedbli at være en god Valdris ven endnu et aar. Deres artikel er udmerket og jeg tænker at naar det ligger paa lidt kommer jeg til at stjæle indholdet og sætte det i „Hallingen.“... Glædelig jul og hilsninger.

Timan L. Quarve.

* * *

Mange tak! for disse og mange flere brev, som vi har havt den glæde at saa i det sidste. Og ønske om godt nyttaar til alle læsere! Derjom nogen sprang over stykket „Til de fleste læsere“ i sidste Samband, saa kunde det gjøre godt om man slog op og saa det igennem nu. — Red.

Om udfigterne for 17de Majfeften 1914.

Det er naturligt nok at man spør om hvorledes det gaar med forberedelserne for hundredaarsfejsten i Tvillingbyerne. Aktivt og formelt arbejde dermed er blit forsinket ved forviklinger, der er opstaaet gennem nogen lokal misnøje med bygdelaagkomiteens indbydelse og udkast til fejsten. Ledere inden nogle loger og borgerlige foreninger i Minneapolis syntes at den af bygdelagene valgte arrangementskomite hadde tilfidsesat disse organisationer og mente at disse hadde grund til at føle sig fornærmet. Man mente dog at det gennem velvilje og almindelig interesse i en saadan fejts betydning for tvillingbyernes, især norske befolkning, burde la sig gjøre at saa alt dette ordnet paa en mindelig maade. Men saa, efter den nationale arrangementskomites møde i afvigte Oktober, er der opstaaet videre forviklinger, som nok er vokset udaf logeledernes misnøje. Der kom, nemlig, istand en bevægelse for en særskilt, lokal fejring af 17de Mai under ledelse af en komite

jom skulde vælges af lokale norske organisationer, saasom sangeforeninger, kirkelige foreninger og de forskjellige hjemmelige selskaber. Der er blit holdt et par forberedende møder af repræsentanter af disse organisationer, en komite er nedsat til at besørge videre organisation, osv. Det tar naturligvis ikke liden tid for at faa en saadan bevægelse saavidt formet og ordnet, men snart efter nytaar vil man forhaabentlig være kommet saa langt dermed, at der kan opnaas frugtbringende forhandlinger med dens repræsentanter og en plan bli udarbejdet til samvirke mellem disse lokale interesser og den nationale komite som er nedsat af bygdelagene.

Zmidlertid har bestyrelsen for den nationale komite søgt, ved konferenser med ledere i den lokale bevægelse, at komme til en forståelse med disse og at faa lagt grundvolden for en mindelig ordning.

All denne forsinkelse har voldt bestyrelsen endel besvær og bekymring, thi tiden er nu saa fremskredet at man burde være vel paavet med arbeidet. Men uden midler kan man ikke saa stort udjort, og vanskeligheden som bestyrelsen finder sig oppe i er den, at den finansielle betryggelse af festen, som St. Paul og Minneapolis handelsforeninger har lovet komiteen, ikke synes at kunne bli tilgængelig før der er blit rimelighed for at den lokale bevægelses tilstelning og den nationale folkefest ikke blir rivaliserende fejring. Man faar haabe at de uheldige rivninger snart overkommes og at de lokale kræfter forenes med den nationale bevægelse for at faa en i alle stykker værdig fejring af hundreaarsfesten.

Bestyrelsen for sin del gjør sit yderste for at opnaa et heldigt udfald, og resultatene af dens bestræbelser vil uden ophold bli bekendtgjort.

Med respektfuld,

M. M. Veblen, komiteens formand.

Liste over nordmænd blandt Wisconsin tropper i borgerkrigen.

M. L. Lien.

Mr. Lien afbryder sine stisjer fra Blue Mounds jettlementet for at udarbejde en liste over norske soldater i Wisconsin regimenter i krigen 1861—65. Han finder at der blir mer arbejde end han ventet. Der er megen forvirring i de lister han bruger som sin vigtigste kilde, nemlig „Roster of Wisconsin Volunteers 1861—1865," især i anledning af „tramps" eller saadanne som vandred fra kompani til kompani, derved at de blev afskediget og atter traadte ind i tjenesten. At udrede alt dette finder han umuligt at gjøre uden at feil indtræder. Han henstiller derfor til læserne at de sender melding og rettelser hvor de finder at feil er opstaaet, saa at listerne kan bli saa værdifulde som muligt for fremtidigt brug af dem som kan ville skrive udførligere historie om nordmænds andel i striden for unionens bevarelse. Mr. Lien føler at hans kræfter ikke strækker til at gjøre dette arbejde saa fuldstændigt som han vilde ønske det, men vil efter evne gjøre sit bedste med listerne fra maaned til maaned indtil alle regimenter er gennemgaaet. Han ber om velvillig hjælp saaledes som her antydet. Han har sat sig den regel at ta regimenterne paa tur efter tiden de blev organiseret og drog til fronten, og de kommer derfor ikke i alle tilfælde efter den officielle nummerrække, 1st, 2nd osv. — Red.

1st Reg't Wis. Infantry.. Tre maaneder.

Halstad, Levi. Wauwatosa Co. B Indskr 20 Apr '61
Mathison, Joseph. Madison E 17 Apr '61
Anderson, Alexander. Beloit Serg't F 19 Apr '61
Arentsen, Andrew J. Kenosha G 17 Apr '61
Heneson, Nicolas. Kenosha G 17 Apr '61
Howland, Ichabod. Kenosha Serg't G 17 Apr '61
Howland, Alfred. Kenosha Corp G 17 Apr '61
Johnson, John O. Mazomanie 17 Apr '61

Disse drog ud til fronten 20 April 1861 og blev udmønstret den 20 August 1861 da tjenestetiden var udløbet.

2d Regiment Wis. Infantry. Drog ud 11 Juni 1861.

- Co. A**—Charles Hanson, Lemonweir indskr 27mai61 Veteran, forflyttet t Batt B 4 U S Artillery 7jun62, til Independent Batt'n 10jun64
- Andrew A. Nickerson, Elba 27mai61 vet, corp saaret v Gettysburg forflyttet t Co. K 1jan64 t Ind Battn 10jun64 t Vet Res Corps 10jan65 ud 3aug65
- Co. D**—Samuel Elliott, Oxford 17mai61 vet saaret Gettysburg, t Ind Batt 10jun64
- Ad. Peterson, Janesville 20apr61 saaret Gainesville afsk 29mar63
- Andrew Torgerson, Oxford 17mai61 corp forfl t V R C 2okt63
- Dittiff Thorvaldson, Janesville 20apr61 afsk sygd 28aug62
- Co. E**—William Holland, Oskosh 25mai61 saaret 1 Bull Run forfl t V R C 8dec63 udm 28jun64
- John Holland, Oshosh 18mai61 vet Batty B 4 U S Art sep62 til 9mar64 saaret Antietam & Gettysburg forfl t Ind Battn 10jun64
- Ole Olson, Winchester 1jun61 gunboat tjeneste fr feb62 udm 13nov63
- Co. F**—Henry E Benson, Burlington 23apr61 skudt v Bull Run
- Samuel Manderson, Racine 23apr61 corp, sergt saaret og fanget Gainesville afsk for saar 29aug63
- Co. H**—Charles W. Erickson, Decorra 24apr61 saaret S. Mountain 14sep62 d saar 16sep62
- Paul Halvorson, Madison 24apr61 corp, sgt saar & fang Gainesville afsk 19dec62
- Lewis O. Iverson, Pleasant Spring 21apr61 saaret Gainesville udm 29jun64
- Thomas Knudson, Lodi 21apr61 corp faldt Antietam 17sep62
- Isaac Knudson, Lodi 7feb62 d 4apr63 Smoketown, Md
- Peter Morison, Bellville 24apr61 corp saaret 1 Bull Run afsk 6nov61
- Ole Strand, Norway 24apr61 sergt saaret Antietam & Gettysburg udm 30jun64
- Co I**—John M. Anderson, Moscow 18mai61 fng 21aug61 V R C 3okt63
- George Gilbert, Dodgeville 20mai61 saaret S Mount'n d 30sep62
- Wm H Nelson, Haward 22apr61 corp d saar S Mtn 16okt62
- Emil Peterson, Dodgeville 22apr61 saaret 1 Bull Run afsk 24sep61
- Co. K**—Ole G Evenson, Muskego 21apr61 saaret & fang 1 Bull Run
- Knudt Peterson, Muskego 21apr61 forfl t Batty A 1 Art.
- Charles Nelson, Westfield 1jan62 saaret Antietam afsk 15jul63

1st Wis. Heavy Artillery. Drog ud 11 Juni 1861.

- Co. A**—Thos Nelson, Raymond 28nov63 corp udm 18aug65
- Joseph W Reiersen, Chicago 21apr61 afsk syg 8mai62
- Wm Thompson, Raymond 28nov63 udm 18aug65
- Co. B**—Hans J Nelson, Milwaukee 24jul63 vet udm 30 aug65
- Tolef Tolefson, Milwaukee 1sep63 V R C 11mar64 gjenindtraadt 25okt64 afsk syg 13apr65
- Co. C**—Edwin Haakenson, Winchester 5sep63 udm 21sep65
- Kittel Halvorson, Winchester 5sep63 corpl udm 21sep65
- Christian Hegge, Madison 1sep63 udm 21aug65
- Hans Kittleson, Winchester 5sep63 vet corpl udm 21sep65
- Peter B Nelson, La Crosse 18aug63 corpl udm 21sep65
- Daniel Olson, Neenah 11sep63 d 30jun65 Davenport Ia
- Co. D**—Wm G Anderson, Argyle 5okt63 artificer udm 18mai65
- John Holland, Monroe 20sep63 vet udm 18aug65
- Melvin J Nelson, Kenosha 17sep63 corpl udm 18aug65
- Co. E**—Joseph Emerson, Janesville 22aug64 udm 26jun65
- Co. F**—John H Anderson, Christiana 3sep64 1sergt 2lieut 21feb65 udm 25jun65
- Jens P Hanson, Clifton 5sep64 corpl udm 26jun65
- Anders Jertson, Courtland 3sep64 udm 26jun65
- Lars Lewis, Courtland 3sep64 udm 26jun65
- Hans Thompson, Courtland 3sep65 udm 26jun65
- Chas Tillotson, Christiana 2sep64 udm 27jun65
- Co. H**—Halvor Anderson, Winchester 31aug64 udm 26jun65
- Andrew Anderson, Winchester 31aug64 udm 26jun65
- John O Hanson, Clayton 31aug64 drummer udm 26jun65
- Hans Hanson Jr, Winchester 31aug64 udm 26jun65
- Christian Johnson, Clayton 31aug64 udm 26jun65
- Ole Kittelson, 1st, Winchester 31aug64 music'n udm 26jun65
- Ole Kittelson 2d, Ft Howard 31aug64 music'n udm 26jun65
- Torger Knudson, Winchester 31aug64 udm 10jun65
- John Ness, Clayton 30aug64 udm 26jun65
- Lars Ness, Clayton 31aug65 udm 26jun65
- Andrew Olson, Winchester 31aug64 udm 26aug65
- Johannes Olson, 31aug64 udm 26jun65
- Ole Olson (Sonby), Winchester 31aug64 udm 26jun65
- Co. K**—Ole G Emerson, Waterford 3sep64 udm 26jun65
- Gunner Knutson, Burlington 1sep64 udm 26jun65
- Neils B Olson, Freeman 1okt64 udm 26jun65
- Edwin Thompson, Somers 10sep64 udm 26jun65
- Tron Tronson, Waterford 3sep64 udm 26jun65
- Co. L**—Joseph R Anderson, Bayfield 20aug64 udm 26jun65
- Lars Olson, Whitewater 31aug64 udm 26jun65

3d Wisconsin Infantry.

Co. A—Wm O Kettelson, 18apr61 corpl Sgt vet saaret Antietam udm 1jul65
 Andrew Larson, Pr DuChien 18nov63 fr. Co. C, 21 inf udm 18jul65
 Michael Olson, 5dec64 udm 18jul65
 Warren P Otterson, 15jun61 fangt 25mai62 saaret 3mai63 V R C 15mai64
 Ormund O Ottarson, 15jun61 corpl sgt vet udm 18jul65
Co. B—John E Kleven, Wiota 22apr61 srgt 2 lieut 1 lieut capt 20apr65 udm 18jul65
 Oliver A Hegg, Blue Mounds 17mai61 corp srgt q m srgt 1 lieut Co. B 30sep65 udm 18jul65
 Andrew Anderson, 5okt64 udm 18jul65
 Henry Chatterson, La Crosse 20aug64 corpl udm 18jul65
 John Christianson, Milwaukee 2sep64 udm 9jul65
 Ole Christopherson, Cariton 31okt64 . . .
 Lewis Hanson, Onalaska 20aug64 udm 9jun65
 Gunder Johnson, Moselle 13 jan65 udm 18jul65
 Simon Simonson, Oshkosh 29apr61 saaret Chancellorsville d 23 mai63
 Sever L Severson, Christiana 18jan64 udm 19jul65
 Ole Thompson, Christiana 20jan64 saaret Dallas Ga udm 18jul65
 Peter W Torgerson, St Croix Falls 12jan64 Fr Co B 21inf udm 18jul65
Co. C—Gilbert Monson, Claybanks 29dec64 udm 18jul65
 Neri Nerison, La Crosse 21sep64 udm 9jun65
 Torger Overson, Manitowoc Rapids 3sep64 d 29mai65 Washington
 Chas F Stemm, Pleasant Prairie fr Co C 26inf udm 18jul65
Co. D—Andrew Anderson, Lindon 26aug64 d 29okt64 Atlanta sygdom
 Henry Halvorson, Marquette 10mai61 saaret 3mai63 d 1dec63
 Herman Hermanson, St. Lawrence 3dec63 fr Co D 21inf udm 18jul65
 Holstein Olson, Roscobel 11feb65 udm 18jul65
 Edwin S Thompson, Waupun 23mai61 fngt 25mai62 afsk 23jul62 sygdom
Co. E—Dedrick Christianson, Carleton 31okt64 udm 18jul65
 Ole Christianson, La Crosse 21sep64 V R C 22apr65 udm 9jun65
 Soren Nelson, Kekoskee 5 mai61 V R C 23dec63
 Thos Nelson, Cambridge 20jan64 2 lieut Co F 45 regt 27jan65 1 lieut Co E 2feb65 resign f sygdom 20jun65
 Chas Rasmusen, Milwaukee 10okt64 udm 18jul65
Co. F—Nels Anderson, La Crosse 20sep64 udm 9jun65
 John Engelson, Janesville 20jan65 udm 18jul65

Knud Erickson, Cato 4jan64 fr Co F 26inf udm 18jul65
 Andrew E Hanson, 2feb65 udm 18jul65
 Nils Knutson, Clinton 26aug64 udm 9jun65
 Gulick Larson, Clinton 29aug64 udm 9jun65
 Christen Larson, Bloomfield 31dec64 udm 18jul65
 Mathew Mickelson, La Crosse 25sep64 udm 9jun65
 Mons Munson, Port Andrews 27mai61 afsk 12aug61 sygdom
 Nels Nelson, Clinton 29aug64 syg ved regt's udmønstring
 Tolve Nelson, La Crosse 23sep64 udm 9jun65
 Ole Olson 6okt64 udm 18jul65
 John Olson, Port Andrews 7mai61 faldt Antietam 17sep62
 Targe Olson, 21sep64 udm 5jul65
 Sylvester Olson, La Crosse 21sep64 udm 9jun65
Co. G—Norman Anderson, Appleton 24apr61 afsk 1dec61 sygdom
 Hans R Christenson, Menasha 23nov63 fr CoC 1 WisInf t G 21inf
 Rasmus Christianson, La Crosse 4okt64 d 7jun65 Alexandria Va
 Lars Hanson, Franklin 26nov63 fr Co E 1 Inf & 21 Inf 8jun65 udm 18jul65
 Christian Hovland, Neenah 5jan64 faldt v Dallas Ga 25mai64
 Andrew Jagerson, Neenah 21apr61 vet corpl srgt fanget 25mai62 saaret 25mai64 V R C 12mar65 afsk sygdom 19aug65
 Ole Olson Myre, Neenah 23apr61 udm 29jun64
 Christian J Neilson, Neenah 5jan64 saaret 30jun64 syg v rgt'sudm
 Annund L Newgard, Clayton 28apr61 afsk sygdom 5jul61 gjenindskr 23jan64 saaret 25mai64 udm 18jul65
 Engel Olson, Moscow 28sep64 d 2feb65 Bridgeport, Tenn.
 Olaus C Olson, Clayton 30apr61 srgt V R C saaret 25mai64 udm 18jul65
 John Olson, Winneconne 1jul61 V R C 15nov63 udm 29jun64
 Benj F Roble, Vinland 6mai61 vet Crpl saaret 25mai64 V R C 12mar65
 John W Sorenson, Nasawaupe 26nov63 fr Co G 21inf udm 18jul65
Co. H—Martin Abrahamson, Oconomowoc 8sep61 Fra Co B 1 Inf t Co H 21 Inf udm 18jul65
 Ole Anderson, Wiota 2feb64 faldt v Dallas Ga 25mai64
 Albert Anderson, Darlington, 5mai61 saaret 17sep62 V R C 1 mar64
 Henry Anderson, Fayette 2jun61 saaret sep62 afsk f saar
 Thomas Benson, Willow Spa 7jun61 saaret 17sep62 afsk f saar
 Torkel Dedrickson, Seneca 14feb65 udm 18jul65
 Charles E Dickerson, Egg Harbor 4okt64 udm 18jul65
 Andrew J Eckerson, Darlington 22apr61 saaret 17sep62 afsk 27 mai63
 Syver Halvorson, Cato 30sep64 udm 9jun65

John Hanson, Christiana 20jun64 d af saar 1jul64 Chattanooga
 Ole Hanson, Christiana 26jan64 saaret 16mar65 afsk 27sep65
 Christopher Hoberg, Norway Prairie 12feb64 fr Co H 26 Inf saaret v Reseca 15mai62 udm 18jun65
 Hans Oleson, Hamburg 22nov64 udm 18jul65
 Michael A Paulson, Fayette 20jan64 vet Reer Corps udm 18jul65
 Andrew Rood, Wiota 3mar62 vet udm 18jul65
 Even Rood, Wiota 3mar62 udm apr65
 Severt Thompson, Wyocena 20aug64 d 9apr65 af sygdom Annapolis, Md.
Co. I—Petter Anderson, St. Croix Co 9sep64 d Murfreesboro Tenn
 Gilbert Anderson, Waldwick 23aug64 udm 11jul65
 Hans Christian, Waukesha 7sep64 faldt 16mar65 v Averysboro N C
 Guldbbrand Halvorson, Lindon 9feb65 udm 18jul65
 Jens Hanson, New Denmark 27nov63 fr Co. I 21 Inf udm 18jul65
 Daniel Hilstrom, Amherst 23nov63 indsk Co D 1 Inf. Til Co I 21 inf. Til Co I 3 inf 8jun65 udm 18jul65
 John F Hilstrom, Amherst som sidste
 Knud Nelson, La Crosse 22sep64 udm 9jun65
 Andrew Olson, New Denmark 27nov63 D 1 inf til I 21 inf. Til I 3 inf 8jun65 udm 18jul65
 Arner Stenerson, Lindon 23aug64 udm 9jun65
 Hans P Thoen, Rush River 9sep64 d Sekt64 Atlanta Ga. sygdom
 Nils Thomson, Pennimore 14feb65 udm 18jul65
 Allen Thomson, Hazel Green 20mai61 vet Corps saaret Antietam udm 18jul65
 Peter Thompson, Forestville 6okt64 afsk f sygdom 23jun65
 Ole Thoreson, La Crosse 20sep64 udm 9jun65
 Tusten Tustenson, La Crosse 22sep64 udm 6jul65
Co K—Theodore J Widney, Madison 18apr61 1st Lt 24apr saaret og fanget v Cedar Mtn. Resign 13mar63
 Jens Moe, Stoughton 19apr61 srgt 2 lt 15mai63 resign 19jul64
 John E Anderson, Deerfield 24mai64 vet crp saaret 9aug62 & 26 mai64 18jul65
 Knud Anderson, Dodgeville 9sep64 udm 9jun65
 Lars Anderson, Bristol 24mai61 vet corp sergt udm 18jul65
 Eli Anerson, Cottage Grove 24mai61 afsk 4feb63 sygdom
 Christopher Berge, Milwaukee 11aug64 d 27okt64 sygdom Atlanta Ga.
 Frederick Christie, Dodgeville 18apr64 udm 9jun65
 Amos A Eld, Madison 18apr61 srgt d 22okt61 sygd Frederick Md.
 Aleck Erickson, Newton 21mar64 fr K 21 inf udm 18jul65
 Iver E Glimsdahl, Madison 24mai61 faldt v Antietam 17sep62

Lars T Glimsdahl, Madison 22apr61 afsk 21mai62 sygdom
 Ole Gulset, Clinton 29aug64 saaret 16mar65 syg v udmønstring
 Gustav Hager, Honeycreek 2jan64 fr K 26 inf udm 18jul65
 Allen Halvorson, La Crosse 21sep64 d 1apr65 Goldsboro N C
 Halvor Halvorson, Martell 23sep64 udm 9jun65
 Svenung Halvorson, Martell 23mai64 udm 9jun65 bor nu i River Falls
 Soren Halvorson, Dayton 18aug64 udm 9jun65
 Christopher Hamoth, Utica 30sep64 udm 9jun65
 Asle O Hanum, Primrose 2mai61 afsk 14dec62 syg
 Halvor Harrison, Madison 6mai61 vet wagner 18jul65
 Jeremiah Holland, Hull 21aug64 udm 8jul65
 Petter Jensen, Cambridge 25apr61 faldt 9aug62 Cedar Mountain Va.
 Gilbert Johnson, Cambridge 25apr61 vet udm 18jul65
 Isaac S Johnson, Oakland 27apr61 vet srgt 18jul65
 Andrew Johnson, Stoughton 19apr61 saaret d Winchester Va 26mai62
 Emmett T Johnson, Eaton 19mai61 corp faldt 17sep62 Antietam
 John O Johnson, Cambridge 22apr61 saaret afsk 24dec62
 Andrew Mathison, Madison 6mai61 vet fange Cedar Mountain d 16sep64
 Knud Monson, Windsor 21apr61 d 5mar63 regt hosp sygdom
 Ole T Oleson — 25apr61 vet d 10nov64 Chattanooga, Tenn.
 Ole Osmunson, Woodstock 2mai61 d 17okt61 Frederick Md.
 Michael A Paulson, Wiota 25apr61 saaret 17sep62 afsk 15jan63 for saar
 Simon Pederson, La Crosse 17sep64 ndm 9jun65
 Peter J Peterson, Pleasant Spring 20mai61 vet corp saaret 15 mai64 udm 18jul65
 Nils Petersen, Christiana 2jun61 afsk 15jun63 sygdom
 Sever T Surensen, Christiana 4mai61 vet udm 18jul65
 Johannes Swenson, Christiana 2apr61 fanget 25mai62 afsk 27 okt63
 Anthony Swensby, Ixonia 15jun61 corp afsk 23feb64 sygdom
 Ole Thompson, Christiana 22apr61 afsk 25okt62 sygdom

4th Wisconsin Cavalry.

Co A—Ole B Olson, Walworth Co 25mai61 afsk 13jan63 sygdom
Co. B—Saml Anderson, Ripon vet udm 28okt65
 Frederick Berg, Eerry 26okt64 udm 25okt65
 Knute Nelson, 2jul61 corp udm 18jul65
Co. C—Marvin B Hanson Albion 2jul61 vet crp sgt Comm sgt 1 sgt udm 28mai66

Co. D—David G Freeland, Plainfield 4mai61 vet crp srgt 1 sgt
2 lieu 23feb65 1 lieu 4mai66 udm 28mai66
Peter Hanson, Racine 28jul64 udm 2okt65
Theodore Monson, Columbus 15feb64 fr Co M crpl udm 28mai66
Chas Olson, Jackson 4mai61 vet crpl udm 22aug65
Chas A Rue, New Lisbon 4jan64 d 22jun64 Baton Rouge La
Oley I Steen, Neceda 1mai61 vet udm 5okt65
Peter Wilson, Hudson 29feb64 udm 18jul65
Co. E—Andreas Christ, Milwaukee 25feb64 fr Co L udm 28mai66
Andrew Johnson, Wauwatosa 18feb64 udm 28mai66
Co. F—Hans Hanson, Bloomer 27feb64 fr Co. K d 30jan65 sygd.
Allen Johnson, Geneva 19nov61 afsk 16arp62 sygdom
Co. G—Mathias Anderson, Rush River 4jan64 d 4jan65
Andrew Anderson, Rush River 11jan64 udm 8jul65
Andr J Anderson, Osceola 20mai61 vet crp sgt udm 28aug65
Gilbert Anderson, Rush River 4jan64 udm 28mai66
Martin A Freeland, Osceola 20mai61 crpl sgt 1sgt afsk 7okt63
at modta U. S. C. T. commission
Ole Mikkelson, Pleasant Valley 18jan64 udm 8jul65
Jas C Nelson, Somerset 4nov61 afsk 2mai63 sygdom
John G Nelson, Somerset 8nov61 vet udm 9okt65
Hans P Olson, Rush River 4jan64 udm 12apr66
Co. I—Joseph H Davidson, Leon 22apr61 afsk at indskr Reg
Artily 3mar64 savnet 2jun65 myrdet?
Absalon Erickson, Albion 20jan64 il Co. A udm 26mai66
Brown Hanson, Hixon 26dec63 d 18sep64 Baton Rouge La
John P Matteson, Cataract 20apr61 crpl sgt faldt 14jun62 Pt
Hudson
Andr J Matteson, Hartford 1mai61 afsk mar63
Co. K—Tosten Olson, York 14jan64 d 23 jun64 Baton Rouge La
Co. L—Theodore Magnuson, Fond du Lac 10feb64 srg E udm 17
aug65
Co. M—Jacob Jacobson, Calamus 10feb64 t Co. G udm 10jul65
John Johnson, Calamus 9feb64 d 15aug64 Baton Rouge La
Henry Nelson, Galedonia 29feb64 corpl udm 22aug65

5th Wisconsin Infantry.

Co. A—Jas S Anderson, Manitowoc 20apr61 corpl saaret Gains
Mills udm 27jul64
Ezekiel Emerson, Manitowoc 15mai64 udm 27jul64
John Gilbert, Manitowoc 12jun61 afsk 2okt62 saaret
Ole Nelson, Norway 13jun61 saaret 2 Fredericksb'g udm 27jul64
Ole Olson, Manitowoc 14jun61 d 17jun62

Co. B—Geo Allenson, Milwaukee 24apr61 afsked 25dec61
Henry Johnson, Waupaca 25apr 63 vet forflt Ind Battn Co. C
13jul64 udm 7jul65
Co. C—Peter S E Hanson, Milw. 21apr61 crpl sgt 1 sgt udm 3
aug65
John C Iverson, Milw. 25apr61 vet Ind Battn 13jul64 udm 9dec65
Co. D—Peter Anderson, Gr Rapids 18mai61 saaret Petersburg
Geo Anderson, New Lisbon 18mai61 udm 2aug64
John Gustavson, Gr Rapids 18mai61 saaret Rappahannock Sta
udm 2aug64
Co. E—Edwd H Olson, Janesville 13jul61 afsk 19mai62 sygdom
Geo Peterson, Transit 7jul61 faldt Gold Harbor 3jun64
Thos H Alverson, Janesville 6jun61 Ind Bttn 13jul64 udm 20jul65
Co. F—Nathaniel Steen, Vernon 10mai61 crpl sgt 1sgt udm 29
jul64
John Steen, Waukesha 8feb64 forlt t U S Navy 21apr64
Co. G—Gilbert Anderson, Menomonie 14aug62 Ind Battn 13jul64
udm 20jun65
Gunder Halvorson, Menomonie 6sep62 Ind Battn 13jul64 afsk
17sep64
Chas Knudson, Menomonie 14apr62 t U S Navy 8apr64
Osmund Nereson, Madison 9okt62 t U S Navy 14apr64
Andr Peterson, Menomonie 6sep62 Ind Battn 13jul64 udm 20jun65
Saml Peterson, Menomonie 6sep62 Ind Battn 13jul64 udm 20jun65
Co. H—John Barland, Menomonie 14aug62 srt 2 Fredericks-
burg & Spottsylvania Ind Battn udm 31mai65
Albert T Gulbertson, Danville 14aug62 afsked 30jun63 syg
Co. I—John O Anderson, La Crosse 12feb62 vet saaret Spottsyl-
vania Ind Battn 13jun64 afsk 17mai65
Andrew C Bolstad, Primrose 28jun61 faldt 3mai63 Fredericks-
burg
Chas F Halstad, Mukwanago 17feb64 saaret Spottsylvania Ind
Battn 13jul64 udm 18jul65
Oscar Johnson, Pocothertown 10mai61 crp vet saaret Spottsyl-
vania Ind Battn 14jul62 udm 11jul65
Isaac Johnson, do. 1jul61 faldt 7nov63 Rappahannock Va
Geo Kyle, Danville 14aug62 Ind Battn 13jul64 udm 20jun65
John Kyle, Danville 14aug62 Ind Battn 13jul64 udm 20jul65
Co. K—John Anderson, Menomonie 14aug62 Ind Battn 13jul64
udm 20jun65
Christian O Erickson, do. 10mai61 vet Ind Battn 13jul64 udm
25jul65
Simon Erickson, do. 14aug63 vet Ind Battn 13jul64 udm 25jul65
Rich L Haverland, do. 14aug62 Ind Battn 13jul64 udm 11jun65

Gilbert Larson, dc. 13mai61 d 6okt62 gen hosp Md sygdom
 Hans Lund, do. 10mai61 crpl sgt afsk 13mai63 syg
 Olaf Olson, do. 10mai61srt Wilderness Ind Battn 13jul64 udm
 11jun65
 Peter Olson, do. 10mai61 afsk 7jan63 syg
 Edmund Omdahl, do. 8sep62 Ind Battn 13jul64 udm 20jul64
 Christian Rosing, Wiota 10mai61 crpl udm 30jul64
 John C Skanland, do. 14aug62 crpl sgt saaret Spottsylvania Ind
 Battn udm 11jul65
 Sever Severson, do. 14aug62 Ind Battn 13jul64 udm 20jun65

5th Infantry. Independent Battalion. Reorganized.

Co. C—Herman Brown, Beaver Dam 14aug62 5apr65 Alexandria Va
 Wm Davidson, Manitowoc 25jul61 udm 11jul65
Co. D—Gunder O Johnson, Stevens Point 20aug63 udm 20jun65
 John Nelson, Angelo 28sep64 udm 20jun65
Co. F—John Hanson, Geneva 25sep64 saaret Sailors Creek udm
 9jun65
 Job Magnuson, Plover 18aug64 udm 24jun65
Co. G—Lewis Anderson, Christiana 17sep64 udm 24jun65
 Lemon Anderson, Christiana 17sep64 srt Sailors Crk udm 8jun65
 Isaac T Johnson, Albion 17aug64 udm 20jun64
 Torger Hanson, Albion 15aug64 udm 24mai64
 Lewis A Nelson, Lewis 29aug64 srt Sailors Creek d 30sep65
 Baltimore
 Alex Olson, Pine Vallev 2sep64 udm 20jun65
 Torger Peterson, Albion 31aug64 srt Sailors Crk afsk 7 jul65
Co. H—Andrew Anderson, Oshkosh 24aug64 udm 20jun65
 John L Nelson, Foxlake 25aug64 srt Sailors Crk udm 12jul64
 Joseph Nelson, Foxlake 25aug64 udm 14jun65
 Peter Peterson, Helvetia 14sep64 srt Sailors Creek
Co. I—Lewis E Johnson, Wiota 24sep64 I lieut udm 20jun65
 Henry E Mason, Albany 14jan65 udm 20jun65
 Frederick Christianson, Dunkirk 29aug64 udm 20jun65
 John H Halvorson, Wiota 26aug64 udm 20jun65
 Peter Heggegar, Wiota 3sep64 d 22mar65 Warren Sta sygdom
 Gilbert Johnson, Wiota 1sep64 udm 20jan65
 Hans P Nelson, Pleasant Spring 12aug64 udm 20jan65
 Jacob Peterson, Dunkirk 29sep64 saaret
 Soren H Peterson, Dunkirk 29sep64 udm 20jun65
Co. K—Andrew Anderson, Eau Claire 26aug64 udm 20jun65 d
 25jun65
 Peter Anderson, Eau Claire 27aug64 udm 20jun65

6th Regiment, Wisconsin Infantry.

Co. A—Thos Anderson, Wonewoc 10mai61 saaret S. Mountain
 afsk 23feb63
 Thos Anderson, Bearcreek 5nov64 udm 14jul65
 Andr F Jenson, Cazenovia 10mai61 vet crpl saaret Spottsylvania
 udm 14jul65
Co. B—Thos M Anderson, Clifton 20jan64 d 13mai64 Laurel
 Hill
 Anders Anderson, Portland 20sep64 d 19mai65 Washington D C
 Henry Anderson, Stillwater, Minn. 6jun61 srt S. Mt'n faldt
 Gessysburg 1jul62
 Andr Anderson, Sterling 21sep64 fanget 31mar65 udm 13mai65
 Nive Augunson, Coon 21sep64 srt 14jun65 Gravelly Run udm
 14jun65
 Tov Augunson, Coon 21sep64 udm 18jun65
 Andr Christopherson, Highland 28okt64 udm 14jul64
 Anders Bullseyne, New Berlin 23sep64 udm 20jun65
 Lars Evenson, Portland 10nov64 udm 16jun65
 Baard Evenson, Clinton 22sep udm 8jun65
 Ole Gunderson, Centerville 10jun61 srt Gettysburg afsk 28jun64
 Peter Hanson, Oak Grove 10mai61 afsk 24okt62 syg
 Elias Hanson, Nelson 26sep64 udm 15jun65
 Ole Iverson, Portland 10nov64 udm 5jun65
 Andr Johnson, Martell 3nov64 srt Five Forks udm 14jul63
 Iver Mikkelson, Martell 18okt64 udm 14jul65
 Frederick Nelson, Coon 21sep64 udm 6jun65
 Lewis Nelson, Martell 3nov64 udm 14jul65
 Peter Nelson, Stillwater, Minn. 10jun61 vet srt Gettysburg &
 Weldon R R afsk 29mai65
 Daniel Olson, Lewiston 21sep64 udm 14jun65
 Gustav Olson, Portland 10nov64 udm 20mai65
 Mathias Olson, Hamburg 21sep64 srt 6feb65 afsk 27jun65
 Anthony Olson, Rush River 10jun61 srt S. Mt'n & Antietam V R
 C 17sep63
 Erick Olson, Cato 30sep64 udm 6jun65
 Knud Olson, Amherst 18nov64 udm 14jul65
 Nils Olson, Utica 20okt64 fanget Gravelly Run udm 15mai65
 Ole Olson (Onser) Portland 20sep64 afsk 8jun65
 Torger Paulson, Portland 10nov64 udm 14jul65
 Arne Peterson, Wrightstown 21sep64 udm 8jun65
 Andr Peterson, Stillwater, Minn. 10jun61 afsk 16apr63 syg
 Erick Peterson, Portland 20sep64 srt Hatches Run udm 21mai65
 John Peterson, Bergen 21sep64 udm 8jun65
 John Sanderson, Stillwater, Minn. 10jun61 srt S Mt'n afsk 19
 jan63

Thos Thompson, Nelson 26sep64 udm 8jun65
 John Thompson, Fountain City 10jun61 vet savnet 15mai64
 Wilderness
 Ole Torgerson, Dunn Co. 20jul61 vet crpl fanget Gravelly Run
 udm 12mai65
Co. C—John Davidson, Pr d Chien 21apr61 crpl sgt maj 5nov64
 1 lieut Co D 21dec64 udm 14jul65
 Lars Martin Nelson, Center 8mai61 vet crpl udm 14jul65
 Agrim Thompson, Pr d Chien 1jan64 srt 5feb65 22jun65
Co. D—Frederick Hausberg, Vernon 21sep64 faldt 7feb65 Hatch-
 ers Run
Co. E—Christian Anker, Weyauwega 5nov64 udm 14jul65
Co. F—David Anderson, Minneapolis, Minn. 26jun61 fr H udm
 19jun65
 Jacob Haag, Abbot 18okt64 d 7feb65 srt Hatchers Run
Co. G—Chas Hanson, Lemonweir 27mai61 crpl udm 4jul65
 John W Hanson, Rockford, Ill. 15jun61 vet d 5feb64 Rockford
 John Holland, Oshkosh 18mai61 udm 14jul65
 Wm Holland, Harvard, Ill., 1jun61 d 18dec62 Washington D C
Co. H—John Jenson, Alma 10mai61 srt Gettysburg & Laurel
 Hill udm 15jul64
 John O Johnson, Stevens Pt 15jul61 crpl 1 sgt srt Gettysburg
 lieut Co. H 45 Wis. Inf 17sep64
 Wm L Johnson, DeKalb, Ill. 5jul61 vet forfl t Batty B 4 U S Artil
 2dec61 srt Laurel Hill fanget d 24okt64 Andersville Ga
 Paul Halstein, Dane Co 25jul61 srt Antietam afsk 12jun63
 Jacob Nelson, Bad Axe Co. 1jul61 afsk 29apr62 d 16mar64 Alex-
 andria Va
Co. I—Isaac Ernisse, Holland 21okt64 udm 25jun65
 John Harland, Glendale 11mai61 faldt 1jul63 Gettysburg
 John H Hendrickson, Manston 2jun63 udm 14jul65
 Christian Hopp, Sterling 29dec63 faldt 18jun64 Petersburg Va
 Abel H Johnson, Harmony 1jun61 srt Antietam V R C 5nov63
 John Peter Johnson 20jul64 faldt 5mai64 Wilderness
 John G Oak, Holland 21okt64 udm 14jul65
 Alfred Thompson, Harmony 1jun61 crp sgt srt 1jul63 Gettys-
 burg fanget Wilderness d 12dec64 Charleston S C
 Christian Voskiel, Holland 21okt64 srt Hatchers Hill syg v udm
Co. K—Peter A Everson, Mauston 25feb63 srt Gettysburg afsk
 11mai64
 Tostenson Godnen, Moscow 14apr65 udm 14jul65
Not on Co. Roll: Henry Olson, Adams 29sep64
 Ole Olson, Fountain 20sep64
 Isaac Olson, Moscow 28sep64

Liste over bygdelagene,

med først hvert lags formand, dernæst dets sekretær:
 Valdris Samband, N. A. Reblen, 3109 Lakland Ave., Minnea-
 polis, Minn.; N. M. Sundheim, Minneapolis, Minn.
 Telelaget, N. A. Trovaten, Fargo, N. Dak.; E. B. Salverson,
 Fargo, N. Dak.
 Hallinglaget, Dr. Olaf Th. Sierping, Fergus Falls, Minn.;
 Timan L. Lvarve, Jessenden, N. Dak.
 Numedalslaget, S. S. Ström, Hillsboro, N. Dak.; O. D. Enes-
 tvedt, Sacred Heart, Minn.
 Gudbrandsdalslaget, Rev. L. P. Thorfveen, St. James, Minn.;
 Ivar Ostad, 1302 Washington Ave. E., Minneapolis, Minn.
 Trøndelaget, Sigurd C. Sanger, Yankton, S. Dak.; Prof. J.
 Dorrum, Fergus Falls, Minn.
 Nordlandslaget, Rev. J. A. Johansen, Spicer, Minn.; John
 Gregor, Fort Ransom, N. Dak.
 Sognalaget, Rev. J. A. Urnes, Osage, Ia.; O. E. Williamson,
 Watouana, Minn.
 Selbulaget, A. O. Serum, Halstad, Minn.; O. S. Uglem, Prince-
 ton, Minn.
 Bøsselaget, Rev. A. Cestedal, 1138 N. Leavitt St., Chicago, Ill.;
 L. L. Torgerson, Kiefer, Minn.
 Sertesdalslaget, Wj. Bjørnaraa, Wanke, Minn.; Gustav Torgu-
 son, Glenwood, Minn.
 Nordfjordlaget, Rev. R. J. Meland, Lodi, Wis.; Rev. R. An-
 derson, La Crosse, Wis.
 Landingslaget, S. A. M. Steen, Northfield, Wis.; E. S. Beck,
 Lake Preston, S. Dak.
 Totningslaget, Johan C. Gran, Spring Grove, Minn.; Christen
 Berg, 3028 Cedar Ave. Minneapolis, Minn.
 Ziterdalslaget, N. L. Moen, Fergus Falls, Minn.; Ole Hoiberg,
 Kathryn, N. Dak.
 Sundmørslaget, J. Martin Hansen, 3008 Park Ave. Minneapo-
 lis, Minn.; M. Scholt, Madison, Wis.
 Mjøsnelaget, Dr. E. L. Opfal, Red Wing, Minn.; Otto P. A.
 Hjermstad, Chippewa Falls, Wis.
 Gadelandslaget, T. A. Walby, Hudson, Wis.; Per Jacobson,
 Hudson, Wis.
 Solunglaget, Amund Sjömo, Grand Forks, N. Dak.; E. M.
 Berg, McIntosh, Minn.
 Sigdalslaget, G. T. Braatlien, Rosshan, Minn.; G. T. Sagen,
 Crookston, Minn.
 Wisconsin Telelag, Rev. E. S. Urberg, Blair, Wis.; John Sel-
 land. (Afdeling af Telelaget.)
 Iowa Telelag, Rev. A. J. Torgerson, Lake Mills, Iowa; L.
 S. Tweed, Lake Mills, Iowa. (Afdeling af Telelaget.)

Tinnsjølaget, Halvor Odgaard, Oldham, S. Dak.; Lars Stenjon, Oldham, S. Dak.

Sundals-Akshendalslaget, E. G. Gladwed, Lake City, Minn.; O. J. Grabem, Towner, N. Dak.

Hardangerlaget, S. E. Sveit, Albert Lea, Minn.; S. A. Jordahl, Sioux Falls, S. Dak.

Stavangerlaget, Rev. E. J. Eastvold, Dawson, Minn.; Berthel L. Bellefon, Jewell, Iowa.

Søndhordlandslaget, Rev. L. D. Thorson, Dow, Iowa; Oscar Ostrem, Jewell, Iowa.

Vinger, Odalen og Tidstogen Samlag, J. E. Jacobson, Dazey, N. Dak.; Christian Chr. Lund, Meenah, Wis.

Søndfjordlaget, Rev. Sigurd Holkestad, Strum, Wis.; Prof. J. L. Nydahl, Augsburg Seminary, Minneapolis, Minn.

Tvillingbyernes Stavangerlag, Dr. A. O. Torland, 204 Donaldson Bldg., Minneapolis; Haakon Peterson, 207 4th St. E., Minneapolis.

Veitstjens Afdeling af Numedalslaget, G. H. Kravik, Everett, Wash.; G. O. H. Becker, Standwood, Wash.

Bandat Telelag, D. G. Kinney, Colfax, Wis.; T. Thompson, Colfax, Wis.

Minneapolis Trønderlag, Lars D. Haug, 550 Temple Court, Minneapolis; Sven P. Wilson, 604 20th Ave. N., Minneapolis.

Romsdalslaget, Rev. Jacob Tanner, Federal, Alta, Canada; John Wold, 2433 Portland Ave., Minneapolis.

Kristianialaget, L. D. Shibley, 2650 Dupont Ave. N., Minneapolis; N. H. Bovim, 717 20th Ave. S., Minneapolis.

Nordhordlandslaget, Rev. L. L. Fylling, Woodville, Wis.; Rev. O. Moftrøm, Mt. Horeb, Wis.

Surdalslaget, Rev. S. Engh, Østrander, Minn.; Ludvig Gullickson, Spring Valley, Minn.

Moder Norges hæderdag 1914.

Dampskibet „St. Paul,” leiet udsøkkende for at føre nordamerikanske jubilæumsbesøgende direkte fra New York til Kristiania, Norge, under amerikansk flag. Rejsen vil bli gennem den engelske kanal. Helt skulde man vel ville gjøre denne rejse kun sammen med norske, som har fælles interesser og fælles følelser, naar Norges tinder og fjær begynder at reise sig fra havet. For nærmere oplysning skriv eller henvend Dem til

Sverre D. Olstad,
2018 Lyndale Ave. S.,
Minneapolis, Minn.

25 % RABAT.

Gamle abonnenter paa Samband, som har betalt eller betaler sin egen fulde kontingent af \$1.00 aaret i forskud, vil i vinter bli tilstaaet 25 procent rabat paa kontingent for nye hel-aars abonnenter som de sikrer og indsender.

Tag nu rigtig tag og hjælp med bladets udbredelse. Flere abonnenter betyr forbedret og udvidet tidsskrift til gamle og nye abonnenters fordel. At opnaa dette maa ske gennem vore læsers hjælp og bestræbelser.

Øg det er ikke blot folk tilhørende visse bygdelag som man bør faa interesseret, men folk fra alle hjemlandets bygdestrøg.

Denne henvendelse er stilet til hver velvillig læser. Enhver bør selv gjøre noget, thi han høster jo selv gavn deraf og gjør tillige vel mod dem han faar med paa listen. Overlader du det til de andre og selv intet gjør, saa blir der intet af det. Alles sag er ingens sag. Gjør den til din personlig, saa blir det noget gjort.

Send os altsaa 75 cents for hver ny aarsabonnet du faar og behold de andre 25 cents for dit bryderi. Men det er du som skal ha rabaten, ikke de abonnenter du tinger. At gi dem rabaten er i grunden uret mod dem som betaler den regelmæssige pris.

Om du vil kan du forære din ven et aars abonnement ved at betale blot 75 cents dersom du har betalt i forskud for dig selv.

Prøvehefter kan enhver faa frit paa forlangende. Send money order eller draft til Samband eller til

A. A. Veblen,
322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Et Spørgsmaal til Forældre.

Ønsker De at Deres børn maa have de samme interesser som De selv?

Ønsker De at Deres børn maa vedligeholde kjærligheden til det folk fra hvilket de stammer?

Ønsker De at Deres gutter og piker maa omfatte med interesse de skoler som nordmænd har bygget, de kirker som nordmænd har reist, de foreninger og samfund som nordmænd har stiftet, det arbeide som nordmænd har utført i sit nye fædreland?

Ønsker De at Deres gutter og piker maa holde det for ære at de er nordmænds ætlinger?

Hvis De ønsker at disse ting maatte være og vedblive, da maa De faa Deres børn interesseret i læsning som fremholder nordmændenes liv og nordmændenes virke. At vække saadan interesse er den opgave som bladet NORWEGIAN-AMERICAN har sat sig. Vil De støtte denne opgave, saa faa bladet i Deres hjem. Frit prøveeksemplar faaes ved at skrive til

NORWEGIAN-AMERICAN
Dept. C. Northfield, Minn.

Lutheran Publishing House

NORTHWESTERN BRANCH

322 So. 4th St. MINNEAPOLIS, MINNESOTA.

Vi har paa lager komplet udvalg af bibler, salmebøger og god literatur baade i det engelske og det norske sprog. Skriv efter katalog, der tilsendes frit. Skriv til vort Decorah, Iowa hus for pris paa indbinding af bøger, tidsskrifter, osv.

Et godt og velsignet Nyt-
aar ønskes "Samband"s
Læsere, Valdriser og
andre Folk. :- :- :-

..THE..

FREE CHURCH BOOK CONCERN

Send efter Liste over god norsk
Literatur for Vinterlæsning
..... TIL NEDSAT PRIS

DEN KATOLSKE FARE.

Bogen om Gustav Adolf og Trediveaarskrigen og den katolske Fare i Amerika, af A. Fryxell, Dr. H. G. Stub o. a., indb. \$1.00, heftet 75 cents, portofrit, faaes ved at skrive til udgiveren, Rev. E. Jensen, 2516 14th Ave. S., Minneapolis, Minn. — Paa det kraftigste anbefalet af U. S. Senator Knute Nelson og kirkebladene.